

HRVATSKI VOJNIK

Broj 112. Godina III. 17. studenoga 2006. www.hrvatski-vojnik.hr BESPLATNI PRIMJERAK

PRINTED IN CROATIA
ISSN 1330 - 500X
9 771330 500003

15. GODIŠNICA HRVATSKOG VOJNIKA

Indian Army

NEW DELHI

Indijske milijarde

Indija, jedan od najvećih svjetskih kupaca naoružanja, ni u sljedećim godinama neće smanjiti svoju obrambenu potrošnju. Tako je barem 13. studenog ustvrdio ministar obrane Pranab Mukherjee, a razlog je rastuća prijetnja terorizma i tenzije u regiji. Inače, Indija godišnje na obranu troši oko 14 milijardi dolara, a već su odobreni projekti za modernizaciju do 2010. godine. U protekle dvije godine opremanje iz inozemstva je stajalo 7 milijardi, uključujući 1.43 za kupnju 26 britanskih trenažnih zrakoplova, 1.2 za šest francuskih podmornica, te 1.5 za ruski nosač aviona. Prema navodima agencije AFP, nova indijska shopping-lista navodi 126 lovačkih aviona vrijednosti 6.5 milijardi dolara, topništva za 1.5 milijardi, te planove za konstrukciju broda za protuzračnu obranu koji bi vrijedio oko 2.2 milijarde dolara.

BRUXELLES

Kritika Britancima

Francuska ministrica obrane kritizirala je Veliku Britaniju zbog neodobravanja povećanja proračuna Europske obrambene agencije (EDA). Kako navodi medij EU Observer, zasad nije odobren trogodišnji proračun koji bi povećavao EDA-ine fondove od 28 milijuna dolara u 2007. do 37 milijuna u 2009. Britanci žele više informacija o tome kako će Agencija potrošiti novac. "Cjenkati se za 1.3 milijuna dolara oko Agencije koja će biti odlučujuća u osiguravanju resursa i istraživanja za buduću obranu Europske unije čini mi se poput šale", francuskim je medijima rekla ministrica Michele Alliot-Marie.

BAGDAD

Indijanci u Iraku

US Army

Pričnjena fotografija nije snimljena u nekom od indijskih rezervata diljem Sjeverne Amerike, nego u Iraku. Naime, u nizu programa koji se priređuju za američke vojниke kako bi im se barem dijelom dočarala atmosfera daleke domovine, pripremljen je i posjet američkim Indijancima. Na slici vidite pripadnike Domorodačkog zvjezdanih plesačkih ansambla iz Novog Meksika. Članovi te skupine koja njeguje indijske običaje posjetili su američku operativnu bazu Spiecher u Iraku.

LONDON

Jahači sigurni od helikoptera

MoD UK

Britansko udruženje ljudi ljubitelja konja (naš jevođ naziva *British Horse Society*) na svojoj svečanosti tamošnjem ministarstvu obrane dodijelilo je nagradu za sigurnost. Naime, 2003. godine tragično je poginula jahačica Heather Bell, koju je njezin konj zbacio sa sedla nakon što se uplašio buke vojnog helikoptera koji je proljetao u blizini. Ministarstvo je promptno reagiralo i uspostavilo informativni telefon na kojem jahači mogu saznati gdje će vojni helikopteri poduzimati svoje niske letove i u koje vrijeme. Također, preko Udruženja ministarstvo je doniralo i 14 000 funti za fluorescentnu jahačku opremu, koja jahače čini vidljivima za pilote, i to na više od kilometar i pol udaljenosti. Učinkovitost opreme ispitana je i u posebnoj operaciji *Sjajne oči*.

MOSKVA

Ruski zračni nadzor SAD-a

U projektima dobro nam poznatog sporazuma Otvoreno nebo sudjeluju i najveće vojne velesile. Iz Moskve je 13. studenog avionom Tupolev Tu-154 u SAD-otputovalo 30 ruskih vojnih promatrača. Tijekom nekoliko dana izvodiće inspekcijske letove, a povratak u Moskvu je predviđen za 19. studenog. Sličnu inspekciiju Amerikanci su iznad Rusije proveli u listopadu. Podsetimo, sporazum Otvoreno nebo dopušta periodičke nenaoružane letove i zračna promatranja iznad teritorija zemalja članica.

OKINAWA

Mornarička vježba na visokoj razini

US Navy

Uvodama Pacifika trenutačno se (počela je 9. studenog) održava najveća američko-japanska mornarička vježba pod nazivom ANNUALEX. To je osamnaesta takva vježba, a ovogodišnja se provodi s namjerom da unaprjedi sposobnosti japanskih mornaričkih snaga za samoobranu i američke ratne mornarice za moguću obranu Japana. Amerikanci su zastupljeni s 13 brodova i podmornica, na čelu s nosačem USS Kitty Hawk, te više zrakoplova. Japanci se služe s 90 brodova i 130 zrakoplova. Prema izvješćima iz američke 7. flote, njihovog nositelja vježbe, flota "ni s kime ne vježba na ovako visokoj razini".

Nakladnik:

MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Glavni urednik: Željko Stipanović
(zeljko.stipanovic@mophr.hr)Zamjenik glavnog urednika: Vesna Pintarić
(vpintar@mophr.hr)Zamjenik glavnog urednika za Internet:
Toma Vlašić (toma.vlasic@mophr.hr)Izvršni urednik: Mario Galić
(mario.galic@mophr.hr)Urednici i novinari: Marija Alvir,
(marija.alvir@mophr.hr), Leida Parlov,

Domagoj Vlahović

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotografi: Davor Kirin, Dubravko Kovač

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik)
(zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,
Predrag Belušić, Damir Bebek

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@mophr.hr)

Prijevod: Jasmina Pešek

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo

tel: 4568-041

Lektori: Danica Pajić, Gordana Jelavić,
Milenka Pervan StipićMarketing i financije: Igor Vitanović
tel: 4568-699;
fax: 4551-852**Preplata:**Inozemstvo: u korist: TISAK trgovacko d.d.
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb
(za: Služba za odnose s javnošću i informiranje), devizni račun u Zagrebačkoj banci
30101-620-2500-3281060.Tuzemstvo: u korist: TISAK trgovacko d.d.,
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb, (za:
Služba za odnose s javnošću i informiranje), žiroračun 2360000-1101321302 poziv na broj
165, cijena 280,00 kn godišnje, Molimo pretplatnike da nakon uplate kopiju uplatnice
pošalju na adresu TISAK trgovacko d.d.
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb.**AKD** Tisak:
AKD Agencija za komercijalnu
djelatnost d.o.o., Zagreb, Savska 31

Naslov uredništva:

MORH

Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p.
252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska
<http://www.hrvatski-vojnik.hr>E-mail: hrvojnik@mophr.hr

Naklada: 6000 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara
(EMPA)Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo.
Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2006.Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu
službeni stav Ministarstva obrane RH**15. godina časopisa
Hrvatski vojnik**

Baštineći sve najbolje iz prethodnih projekata te dajući novu dimenziju medijske slike o Hrvatskoj vojsci u predvorju euroatlantskih asocijacija Hrvatski je vojnik, evo doživio i svoju petnaestu godišnjicu...

Strana 4

U Italiji održan 17. međunarodni filmski festival "Vojska i narod"

Sva tri naša konkurenta polučila su pozitivne reakcije i brojne pohvale međunarodne publike, a ocjenjivački sud odlučio je nagraditi hrvatsku ratnu priču pa je Dovranićev dokumentarac Križ moje braće, nastao prema istoimenoj knjizi pukovnika Ivice Matešića, osvojio jednu od nagrada festivala

Strana 8

U Puli obilježena 15-godišnjica 92. zb Pula

"Pred nama je vrijeme modernizacije i opremanja HRZ-a. Ulaskom u NATO realno je očekivati nove zrakoplove i tehniku. Vjerujem da će ova baza sve postavljene zadace odrađivati uspješno kao što je i dosad, a novim preustrojem uloga će joj biti još važnija", kazao je u prigodi 15-godišnjice zrakoplovne baze Pula general bojnik Viktor Koprivnjak

Strana 14

Južnoafrički komando-izviđači

Korijeni prvih specijalnih postrojbi na tlu južne Afrike sežu još u doba anglo-burskih ratova, početkom XX. stoljeća. Već tada su snage nizozemskih naseljenika poduzimale određena ofenzivna djelovanja, sabotaže i izviđanja duboko iza prve crete britanskih linija

Strana 20

Naslovnicu priredio Predrag BELUŠIĆ

15. godina časopisa Hrvatski vojnik

Svjedoci povijesti i stasanja Hrvatske vojske

Baštineći sve najbolje iz prethodnih projekata te dajući novu dimenziju medijske slike o Hrvatskoj vojsci u predvorju euroatlantskih asocijacija Hrvatski je vojnik, evo doživio i svoju petnaestu godišnjicu. Za one koji će u ovom časopisu raditi do sljedeće okrugle godišnjice želimo da budu i dalje uljubeni glas vojske. Bit će to najveće zadovoljstvo svima onima koji su ovaj časopis stvarali u njegovim najtežim danima

Kada je u studenom 1991. godine, u jeku najžešće neprijateljske agresije na Hrvatsku, izšao prvi broj Hrvatskog vojnika, nekolika entuzijasta, okupljenih oko prvog glavnog urednika Stjepana Adanića vjerojatno nije ni slutila kako će taj časopis, pod tim časnim imenom postati brand u hrvatskim oružnim snagama. Tadašnji vrhovni zapovjednik dr. Franjo Tuđman, u svojoj poruci, časopisu je poželio da bude "promicatelj svijesti o postojanju i važnosti hrvatske povijesti i sadašnjosti hrvatske ratne vojne vještine", a ministar obrane Gojko Šušak da je to "...yoš jedan oblik naše borbe za istinit prikaz rata protiv Hrvatske", te da će "nakon rata, u slobodnoj i neovisnoj državi, časopis Hrvatski vojnik biti stručni tjednik koji će poduprijeti vojnu edukaciju". Jesmo li u tome uspjeli, prosudit će povijest.

Hrvatski vojnik bio je jedini udžbenik

Vrlo oskudno opremljeni i brojčano ograničeni, nekolika odvažnih koji su preko noći postali prvi hrvatski vojni novinari krenuli su s uređivanjem prvih brojeva znajući da u vremenima mnogo važnijih događaja vrjednije od jednog časopisa, za njihov rad ima i te kakve potrebe. Jer trebalo je golobradim momcima u trapezicama, koji su ustali u obranu domovine i preko noći postajali ratnici objasniti kako na najbo-

lji način uporabiti to malo oružja kojeg su tada imali. Naime, oni su bili ratnici, a ne vojnici i nerijetko su znali govoriti kako im je Hrvatski vojnik bio prvi, a često i jedini udžbenik. Trebalо je otici među njih, na bojišnicu i pisati o njihovom herojstvu, kako bi i oni, ali i oni drugi,

znali da su tu, da brane svoje i da ih s njihovog nitko neće otjerati. Ono što s ponosom možemo istaknuti je, da sa stranica Hrvatskog vojnika kako god to danas možda nevjerljivo izgledalo, nikada nije izbjiao govor mržnje s obzirom na to da nikada nismo dopustili vrijedanje neprijate-

lja. Nama je u fokusu bio naš branitelj čije smo ime s ponosom prinosili.

Ne dvojimo, bilo je i pogrešaka, ima ih i danas, ali smo uvjereni da je onih dobrih stvari koje smo u ovih petnaest godina napravili, ne želeći pritom sebi pripisivati nikakve zasluge (ta samo smo radili svoj posao), bilo puno više. Bilo je časno stvarati takav časopis, a najveća plaća za to bila je doći postrojbi na teren i osjećati se dobrodošlim. S neskrivenim ponosom ističemo da su naši novinari bili u svakom kutku domovinske bojišnice, bilježeći za povijest herojstvo i čast hrvatskog vojnika.

Pokretanje dva časopisa

U praskozorje završnih i pobedničkih operacija Hrvatske vojske u svibnju 1995., dvotjednik Hrvatski vojnik prelazi u vojnostručni časopis koji je izlazio jednom mjesечно, a kao informativno-edukativni časopis izlazi tjednik Velebit. I kao da je sudbina tako odredila u posljednjem broju

"starog" Hrvatskog vojnika izvješćivali smo o akciji Bljesak kojom smo započeli ono što smo s nestrpljenjem očekivali - konačno oslobođenje domovine. Preko dva nova časopisa, sadržajno različita, željeli smo zadovoljiti potrebe hrvatskih vojnika koji su još uvijek, ali u bitno drukčijim okolnostima nego s početka rata, stajali na braniku domovine.

Na stranicama Velebita te, događajima nadasve bogatoj 1995. godini, napisali smo "Knin oslobođen". Zahvaljujući našim osloboditeljima, u mješevniku Hrvatski vojnik mogli smo se početi baviti onim što nam je u prvom broju zaželio ministar Šušak - razvoju sofisticiranog oružja i tehnike u drugim zemljama, geopolitici... dakle isključivo vojnostručnim temama, prужajući čitateljima najsvježije informacije iz vojnog svijeta. Brojni čitatelji "iz civilstva" i to ne samo iz Hrvatske nego iz cijelog svijeta koji su, što na kioscima, što pretplatom kupovali Hrvatski vojnik bio nam je jasan put-

kaz da smo na dobrom putu. Njihovi komentari, sugestije pa i kritike, kao i sugestije onih koji su nam bili primarni, a to su hrvatski vojnici, pomogle su nam da stvorimo respektabilan vojni časopis bez ikakve konkurenkcije na širem tržištu.

Nove zadaće, još veći izazovi

Odgovarajući zahtjevima vremena tjednik Velebit preimenovali smo 2000. godine u tjednik Obrana, napravili redizajn časopisa, pokrenuli mnoštvo novih rubrika te započeli s tiskanjem časopisa u boji, dok je mješevnik Hrvatski vojnik nastavio izlaziti istim tempom do listopada 2004. kada su se ta dva časopisa ujedinila ponovno pod zajedničkim nazivom Hrvatski vojnik koji izlazi jednom tjedno. Baštineći sve najbolje iz prethodnih projekata te dajući novu dimenziju medijske slike o Hrvatskoj vojsci u predvorju euroatlantskih asocijacija Hrvatski vojnik je, eto, doživio i svoju petnaestu godišnjicu.

Kao jasan znak da je hrvatski vojni časopis priznat i u međunarodnim krugovima te da je rame uz rame s vojnim časopisima koji izlaze duže je i to da je naš časopis od 2001. godine punopravni član europskog udruženja vojnih novinara

(EMPA-e). Priznanje je to svima onima koji su svojim neobičnim radom tijekom ovih petnaest godina stvarali i gradili ovaj časopis te im stoga još jednom na poseban način zahvaljujemo.

U vremenu globalne internezacije i mi smo dali svoj doprinos otvarajući web stranicu Hrvatskog vojnika na kojoj svi oni koji ne mogu doći do tiskovnog primjerka mogu pročitati sve aktualnosti vezane ne samo uz hrvatsku nego i vojske iz cijelog svijeta.

Za one koji će u ovom časopisu raditi do sljedeće okrugle godišnjice želimo da budu i dalje uljuđeni glas vojske. Bit će to najveće zadovoljstvo svima onima koji su ovaj časopis stvarali u njegovim najtežim danima.

Glavni urednik
Željko STIPANOVIC

Ministar Rončević u Bruxellesu

Ministar obrane RH Berislav Rončević s izaslanstvom MORH-a, 13. studenog sudjelovao je u Bruxellesu na sastanku EU Trojke s ministrima obrane zemalja kandidata za članstvo u EU i europskih članica NATO-a.

Predsjedavajući, ministar obrane Finske upoznao je sudionike s glavnim temama sastanka - vojnim sposobnostima koje razvija Europska unija te operacijama koje provodi u Bosni i Hercegovini i Sudanu.

Njemački ministar obrane potom je govorio o prioritetima koji će biti na dnevnom redu tijekom njemačkog predsjedavanja Europskom unijom te pozvao nazočne ministre na sljedeći sastanak EU Trojke koji će se

održati od 1. do 2. ožujka 2007. u Wissbadenu u Njemačkoj.

Ministar Rončević upoznao je nazočne s tijekom pristupnih pregovora između Republike Hrvatske i Europske unije te s aktivnostima koje RH poduzima na području sigurnosti i obrambene politike. Osprušnu se i na tijek dosad

provedenih obrambenih reformi u RH te sudionike sastanka informirao o sposobljenosti i spremnosti Oružanih snaga RH za sudjelovanje u operacijama EU-a u bliskoj budućnosti. U izjavi za medije ministar Rončević

je rekao da je Republika Hrvatska u 2007. deklarirala svoju spremnost u sudjelovanju u mirovnim misijama bilo pod vodstvom EU-a, NATO-a ili UN-a do 300 vojnika.

SOJI

Petnaesta obljetnica 123. brigade

Privezivanje plamena na ratnu zastavu 123. br

sнимio D. KOVAC

generalisa Miljenka Crnjca. U povjesnici brigade istaknuto je da je od pripadnika 63. samostalnog bataljuna, mahom dragovoljaca, i 4. bataljuna 108. brigade te Požežana koji su bili u drugim postrojbama prije petnaest godina ustrojena 123. brigada HV-a, koja je imala odlučujuću ulogu u ratnim zbivanjima na zapadnoslavonskom ratištu. U presjeku djelovanja požeške brigade spomenuta su i sva područja ratnog puta - od novogradiškog preko žestokih borbi na Papuku i Psunj do Baranje, Posavine i Dalmacije. Istaknut je i podatak kako je Požeština u ratnim djelovanjima i zbog posljedica rata izgubila 82 neprocjenjiva života, koja su uz 600 ranjenih pripadnika vječno utkana u pleter hrvatske slobode.

U obraćanju okupljenim pripadnicima 123. brigade, njezin prvi zapovjednik general Crnjac istaknuo je kako nikada neće zaboraviti početke požeške brigade, kao ni njezino slavno djelovanje uz poruku "123. ide dalje". Istaknuvši kako Požega simbolizira slavonsku Atenu, državni tajnik MORH-a

Mate Raboteg kazao je da značenje te brigade ne datira samo iz ratnog razdoblja, kada su njezinu okosnicu činili isključivo dragovoljci, već i u ovom mirnodopskom, u kojem iskusni vojnici, dočasnici i časnici nesebično prenose svoja znanja i iskustva na mlađi vojni naraštaj. Čestitajući jubilarnu obljetnicu, izaslanik Predsjednika Republike general zboru Josip Lucić uručio je prvom zapovjedniku brigade Red Nikole Šubića Zrinskog te je na ratnu zastavu privezao plamenac, odavši tako priznanje brigadi za iznimani doprinos u Domovinskom ratu, ali i nakon njega.

Svečanost je završena prigodnim programom u sklopu kojega je održan i taktičko-tehnički zbor.

A. DEČAK

Počast poginulima

U splitskom Domu HV-a održana međunarodna NATO/PfP konferencija zapovjednika zračnih snaga

Izgradnja i produbljivanje povjerenja i poštovanja

Svrha konferencije je omogućiti zapovjednicima ratnih zrakoplovstava predstavljanje vlastitih zračnih snaga uz razmjenu mišljenja i iskustva o temama iz zrakoplovstva koje su od zajedničkog interesa za sva zrakoplovstva. HRZ i PZO na njima sudjeluju od 2002.

Leida PARLOV, snimio Tomislav BRANDT

Sudionici konferencije

U Domu Hrvatske vojske u Splitu od 12. do 14. studenoga održala se velika međunarodna konferencija zapovjednika ratnih zrakoplovstava NATO/PfP i zemalja Mediteranskog dijaloga „Air Commander's Conference 2006“. Konferenciju je organiziralo NATO-ovo zapovjedništvo zračnih snaga iz Izmira (CC HQ Air Izmir), a domaćin je bio HRZ i PZO. Uz zapovjednika CC Air Izmir general pukovnika Mauricea McFanna, visoke predstavnike toga NATO-ovog zapovjedništva i najviše predstavnike HRZ-a i PZO-a na konferenciji su sudjelovali i zapovjednici ratnih zrakoplovstava iz još 14 zemalja.

Slične konferencije zapovjedništvo NATO-ovih zračnih snaga organizira već šestu godinu zaredom, a svrha im je omogućiti zapovjednicima ratnih zrakoplovstava predstavljanje vlastitih zračnih snaga uz razmjenu mišljenja i iskustva o temama iz zrakoplovstva koje su od zajedničkog interesa za sva zrakoplovstva. HRZ i PZO na njima sudjeluju od 2002. godine.

„Air Commander's Conference 2006“ je otvorio zapovjednik CC Air Izmir general pukovnik Maurice McFann, dok je u ime domaćina sudionike pozdravio i poželio im dobrodošlicu i uspešan rad zapovjednik HRZ-a i PZO-a general bojnik Viktor

Koprivnjak. „Ova konferencija će nam poslužiti kako bismo unaprijedili zajednički rad s NATO-om“, rekao je general Koprivnjak. Ukratko se osvrnuo i na razvojni put našeg ratnog zrakoplovstva, te je napomenuo da su doneseni strateški dokumenti u kojima je definiran daljnji razvoj HRZ-a i PZO-a.

Zapovjednik

HRZ-a i PZO-a je istaknuo i kako je danas kad je svijet suočen s prijetnjama globalnog terorizma od velike važnosti izgradnja zajedničke sigurnosti. „Međusobno poštovanje i povjerenje najbolji su okvir za djelovanje u današnjem okruženju“ kazao je general Koprivnjak te zaključio kako je i ova konferencija na kojoj sudjeluju predstavnici velikog broja zemalja dobra prigoda za produbljivanje i izgradnju međusobnog povjerenja i poštovanja, a što je zapravo i jedan od ciljeva konferencije.

Prvu u nizu zanimljivih prezentacija koje su pokazane tijekom konferencije, održao je načelnik Ureda zapovjednika HRZ-a i PZO-a pukovnik Tomislav Birko. Među ostalima, svakako treba izdvojiti prezentaciju o pristupanju u program razmjene podataka o situaciji u zraku (ASDE-AIR SURVEILANCE DATA EX-CHANGE) te usko vezano uz nju i prezentaciju o NATO Air Policingu, odnosno o postupanju u slučaju pokušaja terorističkog napada zrakoplovima (RENEGADE). Sudionici konferencije su razmijenili mišljenja o međunarodnom ratnom pravu, a na kraju je NATO-ovo za-

povjedništvo zračnih snaga predložilo okvir unutar kojeg bi se trebala nastaviti daljnja međusobna suradnja.

U zaključnoj riječi general McFann se zahvalio HRZ-u i PZO-u na gostoprимstvu te je izrazio veliko zadovoljstvo kvalitetnom organizacijom konferencije. Bio je iznenaden napretkom koji Republika Hrvatska postiže posljednjih godina te je kazao kako bi i druge zemlje trebale slijediti takav primjer.

Na margini „Air Commanders Conference 2006“ održani su i bilateralni

General bojnik Viktor Koprivnjak

Ovo je jedna od konferencija na najvišoj razini u čijoj su organizaciji OSRH dosad sudjelovale. Osobno sam više nego zadovoljan, a u međusobnim kontaktima svi sudionici su izrazili zadovoljstvo odabranim temama, zanimljivim programom i organizacijom konferencije. Tijekom dva dana obradene su brojne zanimljive teme koje su nam važne za suradnju sa zemljama NATO-a i zemljama članicama PfP i mediteranske inicijative. U organizacijskom dijelu moji ljudi su odradili sve zadaće na vrlo visokoj razini. Na tome nam je i general Mc Fann odao priznanje te je nagradio nekoliko naših časnika koji su zajedno s njegovim timom sudjelovali u organizaciji konferencije.

susreti zemalja sudionica, a uz službeni, konferencija je imala i neslužbeni dio u sklopu kojeg su se sudionici upoznali s prirodnim i kulturnim znamenitostima naše zemlje. ■

U Italiji održan 17. međunarodni filmski festival "Vojska i narod"

Međunarodno festivalsko priznanje za hrvatsku ratnu priču

Sva tri naša konkurenta polučila su pozitivne reakcije i brojne pohvale međunarodne publike, a ocjenjivački sud odlučio je nagraditi hrvatsku ratnu priču pa je Dovranićev dokumentarac *Križ moje braće*, nastao prema istoimenoj knjizi pukovnika Ivica Matešića, osvojio jednu od nagrada festivala

— Napisala i snimila Marija ALVIR —

■ U pet godina hrvatskog sudjelovanja na tom festivalu to je treće priznanje za film snimljen u produkciji Ministarstva obrane, a nagradu u obliku prigodne plakete preuzeo je načelnica Službe za OJI Marijana Klanac u pratinji pukovnika Ivice Matešića, vojnog izaslanika RH u Italiji i glavnog protagonista u nagrađenom filmu

“Vojska i narod” naziv je međunarodnog filmskog festivala koji se već sedamnaest godina održava u Italiji u organizaciji istoimenog društva, a ovogodišnji je održan od 5. do 12. studenoga. Riječ je o festivalu dokumentarnog filma s vojnom tematikom na kojem sudjeluju razne zemlje svijeta, a natječu se u nekoliko različitih kategorija. Svaka zemlja može se natjecati s više filmova u svim kategorijama, a međunarodni ocjenjivački sud sastavljen iz redova zemalja sudionica odlučuje o pobjednicima u kategorijama te o ukupnom pobjedniku festivala.

I ove su se godine tim povodom u talijanskom gradu Braccianu okupili predstavnici više od dvadeset zemalja svijeta, a za neku od nagrada

natjecalo se čak 27 zemalja. Uz domaće Talijane, na festivalu su sudjelovali Austrija, Brazil, Česka, Danska, Finska, Indija, Južnoafrička Republika, Kanada, Kina, Kolumbija, Koreja, Mađarska, Nizozemska, Norveška, Njemačka, Pakistan, Poljska, Portugal,

■ Za neku od nagrada ovogodišnjeg festivala natjecalo se čak 27 zemalja svijeta s više od devedeset filmova, a Hrvatska je imala tri kandidata u konkurenciji

Rumunjska, Rusija, Sjedinjene Američke Države, Slovačka, Švicarska, Ukrajina, Velika Britanija te peti put i Hrvatska. U natjecateljskom dijelu ovogodišnjeg festivala sudjelovalo je više od devedeset filmova, a mi smo imali čak tri kandidata u konkurenciji - promidžbeni spot *Domovini vjeran* i ekološko-vojni film *Od zore do sumraka* te dokumentarac *Križ moje braće*, koji je osvojio jednu od četiri izvankategoriske nagrade festivala.

Dobar poticaj za priče iz Domovinskog rata

Spot je nastao u prigodi 15. obljetnice hrvatskih oružanih snaga i sadrži neke od najvažnijih događaja u povijesti Hrvatske vojske od njezina osnutka do danas, a redateljski

ga potpisuju čelnici Odjela hrvatskih vojnih glasila Željko Stipanović i Vesna Pintarić. Ekološko-vojni film prikazuje kako hrvatski vojnici skrbe o okolišu tijekom provedbe vježbe Štit na zaštićenom ekološkom području Rta Kamenjak, a djelo je našeg poznatog redateljsko-scenarijskog tandem-a Andreja Dečak i Dubravka Kovača. Nagrađeni dokumentarac *Križ moje braće* nastao je prema istoimenoj knjizi pukovnika Ivica Matešića, a režirao ga je HTV-ov redatelj Darko Dovranić.

Sva tri naša konkurenca polučila su pozitivne reakcije i brojne pohvale međunarodne publike, a ocjenjivački sud odlučio je nagraditi hrvatsku ratnu priču. U pet godina hrvatskog sudjelovanja na tom festivalu to je treće priznanje za film snimljen u produkciji Ministarstva obrane, a nagradu u obliku prigodne plakete preuzeala je načelnica Službe za OJI Marijana Klanac u pratnji pukovnika Matešića, vojnog

izaslanika RH u Italiji i glavnog protagonista u nagrađenom filmu, koji je također nazočio završnoj svečanoj ceremoniji.

Konkurenca je bila vrlo jaka, a među više od devedeset filmova bi-

vatskih časnika. Hrvatska se spominjala i u filmovima o mirovnim misijama Talijana, Nizozemaca i Norvežana u Bosni i Hercegovini, a u njemačkom filmu o mirovnoj misiji u Gruziji u jednom kadru vidio se grb MORH-a oslikan na tanjur, što je također simboliziralo nazočnost naših vojnika u brojnim mirovnim misijama. Vidjevši filmove drugih zemalja snimljene o sudjelovanjima njihovih vojnika u mirovnim operacijama, pomislili smo kako bi i Hrvatska na tom planu imala što prikazati. No, s obzirom na jaku konkureniju i naše ograničene mogućnosti u odnosu na druge zemlje sudionice, od kojih većina ima znatno bolje

tehničke i materijalne uvjete u tom pogledu, možemo zaključiti da smo i ove godine ostvarili vrlo dobar plasman, a ovogodišnje međunarodno priznanje hrvatskoj ratnoj priči ujedno je dobar poticaj za sve koji imaju želju snimiti svoju priču iz Domovinskog rata. ■

Polaganjem vijenca kod spomenika u Braccianu sudionici festivala "Vojska i narod" odali su počast talijanskim vojnicima poginulim u I. i II. svjetskom ratu

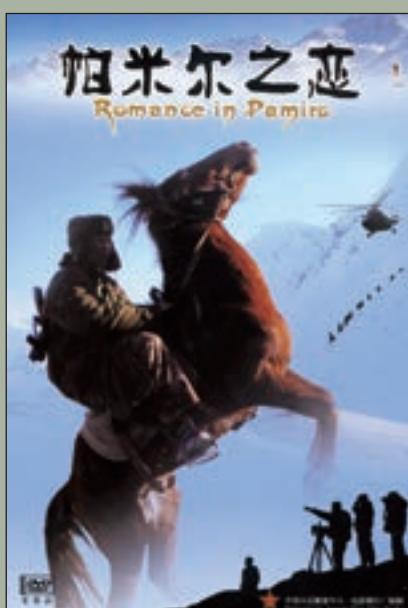
lo je doista vrhunskih uradaka. Zanimljivo je spomenuti da su se Hrvatska i Hrvati spominjali i u pojedinim filmovima drugih zemalja pa smo tako imali priliku vidjeti kako se u zimskim uvjetima na tečaju u Norveškoj zajedno s pripadnicima drugih vojski snalaze i dvojica hr-

Kineski film pobjednik festivala

Prvonagrađeni film festivala *Romansa u Pamiru* režirao je Yang Hu, a mogao bi se okarakterizirati kao dokumentarac s elementima igranog filma. Uz vrlo dojmljive scene prikazan je boravak kineskih vojnika na stražarskoj službi u ledenu gorju planine Pamirs, a uz prizore njihove borbe za preživljavanje zajedno s konjima na kojima jašu prikazana je i jedna ljubavna priča sa sretnim završetkom. *Romansa* zapovjednika postrojbe i njegove zaručnice okrunjena je vjenčanjem upravo u srcu toga gorja, a tom su sretnom događaju umjesto klasičnih svatova svjedočili njegovi vojnici. Glavnu nagradu festivala, prema pojašnjenu Međunarodnog ocjenjivačkog suda, osvojio je "za vještost prikazanu vezu između vojnika, prirode, tradicije i ljubavi u neobičnim i spektakularnim okolnostima".

Nagradu kineskim pobjednicima festivala u ime društva "Vojska i narod" uručio je njegov čelnik, talijanski general Giorgio Zucchetti

Rezultati i nagrade

Velika nagrada

- plaketa **Predsjednika Talijanske Republike Romana u Pamirsu, Kina**

Posebna nagrada ocjenjivačkog suda

- plaketa **predsjednika talijanskog Senata Ožiljci rata nikad ne zaciјele, Koreja**

Posebna nagrada ocjenjivačkog suda

- plaketa **predsjednika talijanskog parlamenta Znaš li plivati?, Švicarska**

Posebna plaketa ocjenjivačkog suda

Indijanski vojnik, Brazil

Nagrada festivala

- plaketa **"Vojska i narod"**

Za domovinu, Danska

Križ moje braće, Hrvatska

Sedmorica sretnih, Slovačka

Pomoć oboljelima od PTSP-a,

Sjedinjene Američke Države

Prva nagrada u kategoriji "Mirovne misije"

- plaketa **tajnika talijanskog ministarstva obrane Češka misija - Kongo, Česka**

Posebno priznanje u kategoriji "Mirovne misije"

- plaketa **"Vojska i narod"**

Afganistan - zemlja suprotnosti, Rumunjska

Prva nagrada u kategoriji

"Institucionalne informacije"

- pehar **načelnika talijanskog glavnog stožera U susret novim izazovima**, Norveška

Prva nagrada u kategoriji "Obuka"

- pehar **zapovjednika talijanske kopnene vojske Južnoafrički mornarički ronioci**,

Južnoafrička Republika

Prva nagrada u kategoriji "Izobrazba"

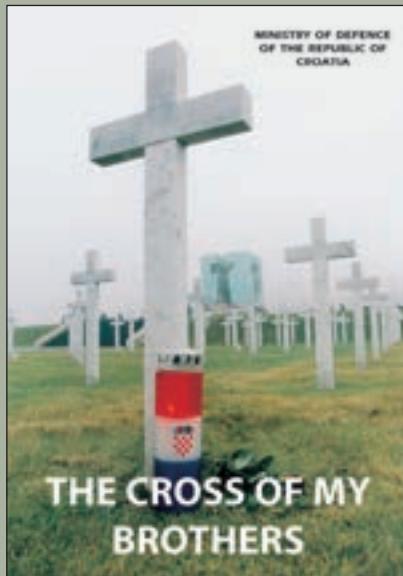
- pehar **zapovjednika talijanske ratne mornarice Ruski avion**, Rusija

Prva nagrada u kategoriji "Društveno djelovanje"

- pehar **zapovjednika talijanskog ratnog zrakoplovstva**

Donoseći svjetlo u Gao, Italija

S obzirom na jaku konkureniju i naše ograničene mogućnosti u odnosu na druge zemlje sudionice, od kojih većina ima znatno bolje tehničke i materijalne uvjete u tom pogledu, možemo zaključiti da smo i ove godine ostvarili vrlo dobar plasman, a ovogodišnje međunarodno priznanje hrvatskoj ratnoj priči ujedno je dobar poticaj za sve koji imaju želju snimiti svoju priču iz Domovinskog rata

Polusatni dokumentarni film skraćena je verzija dokumentarca HTV-ovog redatelja Darka Dovranića snimljenog 1995. godine, a za potrebe festivala preraden je ove godine u produkciji Ministarstva obrane, u sklopu Odjela hrvatskih vojnih glasila Službe za odnose s javnošću i informiranje. Nastao je prema istoimenoj knjizi pukovnika Ivice Matešića - Jeremije, koji je ujedno glavni protagonist filma, a sadrži ratne priče zadarskih branitelja, njihova sjećanja na dane ponosa i slave, doživljaje iz Domovinskog rata, kao i postratne traume. U filmu je opisan i nastanak drvenoga križa kao simbola Kristove žrtve, vjere, ljubavi i oprosta, a prema tom činu nastao je i naziv knjige odnosno filma koji, pak, simbolizira ratnu žrtvu i postratne traume hrvatskih branitelja. Film se natjecao u kategoriji "Povijest", a osvojio je jednu od četiri izvan-kategoriske nagrade festivala i priznanje u obliku prigodne plakete.

Rezultati i nagrade

Prva nagrada u kategoriji "Povijest"

- pehar **zapovjednika talijanske vojne policije Onima koje volimo**, Ukrajina

Posebo priznanje u kategoriji "Povijest" - plaketa društva "Vojska i narod"

Drugi svijet, Poljska

Posebo priznanje u kategoriji "Povijest" - plaketa "Vojska i narod"

Velike bitke: Montecassino, Indija

Prva nagrada u kategoriji "Tradicija"

- pehar **zapovjednika talijanske financijske postrojbe**

Kanadski kontingenat na Nijimegen maršu 2005, Kanada

Prva nagrada u kategoriji "Promocija"

- pehar **talijanskog glavnog inspektora Divlja ruža**, Pakistan

Prva nagrada u kategoriji "Aktualno"

- pehar **glavnog talijanskog zapovjednika UNOMIG - tiha misija na Crnom moru**, Njemačka

Prva nagrada u kategoriji "Društvene aktivnosti"

- pehar **gradonačelnika općine Bracciano Brod nade**, Brazil

Prva nagrada u kategoriji "Zaštita okoliša"

- pehar **predsjednika okruga Lazio**

Drugo lice pješačkog poligona Harskamp, Nizozemska

Nagrada Izbornog odbora

- pehar **"Vojska i narod"**

Austrija

Plaketa "Vojska i narod" za sudjelovanje

Brazil - ratno zrakoplovstvo

Finska

Italija - kopnena vojska

Italija - vojna policija (karabinjeri)

Kolumbija

Mađarska

Portugal

Velika Britanija

Igre u kojima nema poraženih

Ministar obrane Berislav Rončević nazoočio je 9. studenoga otvaranju 12. svehrvatskog športskog natjecanja invalida Domovinskog rata (SŠNIDOR) u hotelsko-turističkom naselju Solaris u Šibeniku.

Natjecanje je organizirala HVIDR-a, a pokrovitelj je bilo Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti. "Želim s vama podijeliti radost u današnjem uspjehu hrvatskih oružanih snaga kojem ste vi pridonijeli. Vi ste stvarali Hrvatsku vojsku usporedno s drugim institucijama mlade samostalne hrvatske države te vam u ime

svi novih naraštaja koji su danas u redovima Hrvatske vojske, kadeta koji će biti budući hrvatski časnici želim reći najtoplje i ljudsko hvala", kazao je ministar te im pozuelo mnogo uspjeha u sportskim igrama u kojima je is-

snimio T. BRANDT

taknuto da nema poraženih. Natjecanje je otvorila potpredsjednica Vlade i ministrica obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti Jadranka Kosor i tom prigodom istaknula kako je Domovinski rat bio pravedan, obrambeni i oslobođiteljski te da nije bilo hrvatskih branitelja ne bilo ni samostalne, slobodne, demokratske, neovisne i europske Hrvatske.

Sudionike 12. SŠNIDOR-a, njih više od 1100, pozdravili su i poželjeli im mnogo sreće u natjecanju i predsjednik HVIDR-e RH Josip Đakić, državni tajnik MUP-a Ivica Buconjić te najviši predstavnici županijske i lokalne vlasti i Crkve.

Natjecanje je trajalo do 12. studenoga, a natjecatelji okupljeni u 22 postave svoju snagu i sportske vještine odmjejavali su u deset sportskih disciplina, odnosno 28 sportskih natjecateljskih kategorija.

L. PARLOV

15. obljetnica Časničke škole HKoV-a

U ovogodišnjem nizu okruglih obljetnica unutar OSRH svoju petnaesttu je prošlog tjedna proslavila i Časnička škola Hrvatske kopnene vojske.

Svečanost je održana 10. studenoga u Časničkom domu vojarne "Petar Zrinski" na zagrebačkom Črnomercu. Više visokih predstavnika OSRH, nazoočilo je svečanosti, a najviše pljeska i posebni pozdravi upućeni su bivšim djelatnicima koji su od početka Domovinskog rata utemeljili školovanje časnika u Hrvatskoj vojsci. Nakon predstavljanja kratke povjesnice pos-

trojbe, nazoočnima se obratio brigadir Zvonimir Lulić, zapovjednik Škole ističući kako je i tijekom rata Časnička škola ispunila sve zadaće koje su pred nju bile postavljene. Iznio je i zanimljive brojke: dosad je školovanje završilo 9918 polaznika, od kojih 1808 djeluje i u sadašnjem sustavu OSRH. Brigadir Lulić je spomenuo kako se trenutačno intenzivno radi na poboljšanju uvjeta nastave, kao i smještaja polaznika. Aktualne su i preinake u nastavi koje će pridonijeti daljnjoj modernizaciji OSRH i pred-

snimila M. DASOVIĆ

stavljati obol budućem ulasku u NATO. U ime načelnika GS-a, govorio je njegov izaslanik general bojnik Mirko Šundov, istaknuvši da su "iz Časničke škole uvek izlazili kvalitetni i prepoznatljivi kadrovi, i to od trenutka kad smo prepoznali važnost izobrazbe časnika, pa sve do današnjih dana". Završni dio svečanosti je već uobičajeno bio namijenjen dodjelama pohvala i nagrada najzaslužnijim bivšim i sadašnjim djelatnicima Časničke škole.

D. VLAVOVIĆ

snimila M. DASOVIĆ

Pećinski crteži

Otkriće pećine, slike ručica na kamenom zidu i nepojmljivo postojanje savanskih životinja koje su prastanovnici današnje Sahare ovdje nekad lovili ostavile su neizbrisiv trag u mom dosadašnjem skromnom životu. Nakon prve oslikane, našli smo još sedam drugih koje su bile djelomično ukrašene raznim crtežima...

Iz Zapadne Sahare Darko JURIĆ

Gotovo svaka društvena cjelina u prošlosti ostala je zapamćena jer se sama ili uz nečiju pomoć koristila crtežom kao načinom prikazivanja života u tom razdoblju. Saharski crtači nisu bili ništa manje aktivni i tragove tog njihovog bilježenja vremena možete naći u skrivenim stjenovitim dijelovima te pustinje. Najpoznatiji saharski crteži nalaze se, doduše, u Alžиру, ali ih ima i u Zapadnoj Sahari. Neka mjesta s crtežima

primjerice u sastavu tla i fosilnim travgovima, ali i na zidovima pećina u kojima su živjeli prastanovnici Sahare koji su to doba vjerno prikazali na pećinskim crtežima. Što se tiče stručno-znanstvene obrade, najbolje su istražene pećine otkrivene u Alžiru. No, vrlo vrijedne pećine se nalaze u dijelu područja odgovornosti moga TS-a Tifariti i zasad su one izvan stručnih istraživanja. Općenito, kada je riječ o crtežima na kamenim plo-

hama znanstvenici kažu kako su počeci tog slikanja stari 10.000 - 12.000 godina. Arheolozi su uspjeli potvrditi starost nekih pronađenih crteža unutar alžirskih pećina nastalih oko 6500 godina p.n.e. dok su stariji nestali pod teretom vremena. Promatrajući današnje ostatke tih pronađenih crteža, može se vidjeti kako je život u Sahari potpuno promijenjen u odnosu na prethodna doba. Tijekom proteklih tisućljeća, od prekrasne savane bogate životinjskim fondom postala je suha i za život neprivlačna pustinja.

Pretpostavlja se da je Sahara postala pustinjom oko 4000 godina p.n.e., ubrzanim presušivanjem. Crteži koji prikazuju konje i konjanike (muškarce i žene) u jednoj od alžirskih pećina, datiraju od 1200 godina p.n.e.. Na nekim crtežima se mogu vidjeti i naoružane osobe pa se može samo nagađati o komu je riječ, je li crtež prikazao osvajače ili veličao uspjehe domaćeg stanovništva? Na crtežima koji su nastali u razdoblju poslije toga, oko 100. godina p.n.e., konji su zamijenjeni s devama što je očiti znak dra-

stične promjene u Sahari koja je postala sušnija, bez vode i vegetacije, a pjesak nije bio pogodan za konjski hod zbog njihovih uskih i jakih kopita. Deve su stoga zamijenile konje i crtači su to prikazali u svom osobitom praćenju i prikazivanju saharskog života.

Lov na izgubljene pećine

Dan koji će pamtiti i prepričavati svima do kraja svog života počeo je kao i svaki drugi vojnopravnički kada se pripremamo za cjevovečernju ophodnju. Počinjemo s unošenjem šatora, konstrukcije i druge kamp opreme u vozila, a pripreme završavaju s unošenjem malih ručnih hladnjaka u kojima je hrana potrebna za boravak tijekom dva dana (uključujući i noć) u pustinji. Poslije tih poslova, s olakšanjem smo dočekali radiojavljanje službujućem časniku da s dva vozila napuštamo postaju prema planu naše ophodnje jer su naša klimatizirana vozila neopisiv luksuz u pustinjskim uvjetima života i rada. Primarna zadaća nam je bila ulogoriti se pod brdom i motriti aktivnosti u području naše odgovornosti a sekundarna, svima nama izazovnija, bila je ot-

Dolina pećina

žima u Zapadnoj Sahari su tek nedavno otkrivena, a za neke će se možda doznati tek u budućnosti. Siromaštvo i rat, s jedne strane, te način života kao i ne pridavanje važnosti crtanoj prapovijesti, s druge strane, ostavili su mnoga mjesta neotkrivenim, no i ona su otkrivena nezaštićena od avanturista i krijumčara umjetninama.

Saharski život na stijenama

Prije nego je postala današnjom pustinjom, Sahara je bila bogata ravnica, nalik južnom dijelu današnje Afrike, dom savanskih životinja, uključujući slonove, žirafe i razne vrste antilopa. Dokaza za to ima mnogo,

Najjasniji crteži antilopa

krivanje i unošenje podataka o pret-povijesnim pećinama skrivenim u br-dima u podnožju kojih želimo podići šator. Kao nikad dotad, vrlo brzo smo sastavili malu noćnu motričku pos-taju i ushićeno krenuli u lov na skro-vite pećine. Poput djece koja žure ot-voriti dobiveni dar svaki od nas je htio biti prvi koji će glasnim vikanjem označiti uspješno traganje. Srce mi je užurbano lupalo, što od napornog pe-njanja i kretanja između nepristupač-nih kamenih blokova, što zbog oček-ivanja nedozivljenog osjećaja otkrića.

Otisci ruku i lovac s lukom

Kamen po kojemu smo se peli bio je običast ali dosta hrapav i na opće za-dovoljstvo omogućavao nam je sigurno kretanje cijelo vrijeme. Ulagak u svaku veću kamenu pukotinu i nišu zaustavljao mi je dah, a oči su ponovo tražile po oblim kamenim zidovi-ma neki trag povijesti. Nažalost, većina prvih pećina u koje sam ušao imala je uništene unutarnje zidne stijen-ke jer je u vrijeme kiša po njima curila voda donoseći pomiješani crveno-smeđi pijesak s vapnencem, te tako napravila pokrivač koji je izgledao kao nabacana blatna žbuka po tim zidovima.

Otkriće

Ushicenje je nastupilo upravo u tre-nutku kad mi je ponestajalo daha i kad su mi se usta počela sušiti zbog žedi izazvane napornim traganjem. Ponasan na svoje otkriće glasno sam pozivao ostale članove ophodnje. S golemlim strahopoštovanjem približio sam se kamenoj stijenci i pružio ruku kako bih dotaknuo prapovijest. Pred očima su mi mahale nježne i nevjer-jatno male ruke prastanovnici dana-šnje Sahare, umočene u primitivno-

pripravljenu boju i otisnute u kamen. Njihovi crteži pokazivali su sve blago životinjskog carstva tog doba i njihove uspjehe u lovzu zbog preživljavanja. U toj novootkrivenoj pećini je vrijeme, atmosfersko i astronomsko, polučilo drukčiji rezultat nego kod pećina koje sam otkrio prije ove. Ona je naime ostala zaštićena zahvaljujući nakupinama kalcija, što je djelova-lo kao zaštitna folija.

No, vrlo porozna struktura kamena, sastavljena od kamenih listova lije-pljenih jedan na drugi, lako se odvaja

od zidova i s tim listovima nestaju slikani tragovi pra-stanovnici današnje Sahare. Otkriće ove pećine, slike ru-čica na kamenom zidu i ne-pojava postojanje savan-skih životinja koje su ti pra-stanovnici današnje Sahare ovđe nekad lovili ostavile su neizbrisiv trag u mom dosa-đašnjem skromnom životu.

Nakon prve oslikane, našli smo još sedam drugih koje su bile djelomično ukrašene raznim crtežima. Te pećine kao da su pričale prastaru priču o plemenu/ima koje je

živjelo uz obalu rijeke koja se ulije-vala u golemo vodeno prostranstvo, koje je možda bilo slano jezero, možda more, a možda i dio nekog starog oceana. Na određenoj razini, iznad te rijeke, nalazile su se udobne peći-ne u kojima su se krili od protivnika. Na zidovima pećina veličali su svoje lovačke uspjehe, prenosili novim naraštajima iskustva steče-na u lovnu na određene životinje i poput "Dnevnika vojnog proma-traća" drugima približavali i pre-pričavali svoje doživljaje. Potpisivali su se otiskom dlanova po zidovima i tko zna, možda baš tako drugima dokazivali pravo na kori-štenje tih pećina. Na moje veliko iznenadenje, otisci ruku na zidovi-ma malih su dimenzija i u uspo-redbi s mojim dlanom (kod nas on se ubraja u manje) su premalenii.

Osim crteža s motivima lova, česti su crteži s motivima raznih životinja: ži-rafa, zebri, raznih antilopa, čudnih velikih ptica i svi oni sada izgledaju kao nezamislivi stanovnici današnje Sahare. Na zidovima su i crteži iz svakodnevnog života tih plemena koje meni i nije teško razumjeti. Nai-

me, primjetio sam da crteži o lov-u prikazuju samo muškarce jer nije teš-ko razaznati mušku fizionomiju, po-gotovo ako je autor to htio naglasiti. Na drugim mjestima prikazan je dru-štveni dio života prastanovnici današnje Sahare koji obuhvaća samo žen-ski dio populacije i djecu. Ženske fi-ge prikazane su uz vrlo naglašenu ženstvenost i drukčije fizionomije ti-jela i veličanje njegove ljepote. Smješno ali i zanimljivo ako ništa drugo, ženske figure čak imaju i vidno dužu kosu, drukčiju frizuru - pa se pitam od kada li je to već tako. Na jednom od tih crteža istaknuta je posebna ženska osoba. Svojom veličinom i do-minantnim položajem pokazuje da je bila od iznimne važnosti za tu obitelj, pleme. Možda je ona na svjet donije-la i odgojila najviše osoba i možda je to bio poseban osrvt na njezino mate-rinstvo i važnost u zajednici.

Povratak u šator i na promatračku poziciju bio je iz jednog jedinog raz-loga. Naime, sunce se počelo utapa-ti u daleki horizont te smo shvatili da baš i nije pametno biti blizu kamenih blokova s obzirom na to da pod njima boravi stotine opasnih i neugodnih stanovnika današnje pustinje koji iz-laze iz tamnih skrovišta u potragu za hransom. Noge su neprimjetno podr-htavale od umora, ali ponos zbog ot-krivenih pećina držao me uspravnog i neobično snažnog. Kad na kraju do-dam da je noć bila prepuna zvjezda,

Prizor iz lova

da se temperatura neočekivano zaus-tavila na nekih ugodnih 22 - 24 C, te da nije bilo buke agregata ni ikakvog neprirodnog zvuka koji para pustinjsku noć, shvatit ćete da sam spavao kao najsretniji klinac na svijetu, koji zna da ga i ujutro čeka prelijepi dar otpakiran prethodni dan. ■

U Puli obilježena 15-godišnjica 92. zb Pula

Časno i profesionalno prema novim izazovima

"Pred nama je vrijeme modernizacije i opremanja HRZ-a. Ulaskom u NATO realno je očekivati nove zrakoplove i tehniku. Vjerujem da će ova baza sve postavljene zadaće odraditi uspješno kao što je i dosad, a novim preustrojem uloga će joj biti još važnija", kazao je u prigodi 15-godišnjice zrakoplovne baze Pula general bojnik Viktor Koprivnjak

Vesna PINTARIĆ, snimila Mirela DASOVIĆ

Svečanim postrojavanjem pripadnika Zrakoplovne baze, ministru zadušnicom za sve poginule hrvatske branitelje te komemoracijom i polaganjem vijenaca na spomen-obilježje u zb-u Pula, 10. studenog obilježena je 15-godišnjica 92. zrakoplovne baze. Svečanosti su uz zapovjednika HRZ-a i PZO-a general bojnika Viktora Koprivnjaka, zapovjednike ostalih zrakoplovnih baza, bivše zapovjednike te djelatnike HRZ-a nazočili i predstavnici istarske županije i grada Pule.

Ovaj datum pripadnici baze obilježavaju i kao spomen na pogibiju četворice pripadnika baze, Marijana Vinkovića, Dušana Belušića, Vicelja Marjanovića i Stevu Grbića, poginulih 1991. prilikom razminiravanja piste u zračnoj luci, te je tom prigodom zapovjednik 92. zb Pula, brigadir Ivan Bosak položio cvijeće na spomen-obilježje u krugu baze. U podsjećanju na njihovu

brigadira Ivana Bosaka koji je ukratko podsjetio na povijest nastanka baze. Naime, baza je 10. studenog 1991. preuzeta od tadašnje JNA, a dva dana kasnije, 12. studenog službeni je datum njezina osnivanja. U sastav baze tada su ušli letački i zrakoplovno-tehnički sastav te zrakoplovna skupina 119. brigade. Kako je baza bila minirana i devastirana težišne su zadaće u to vrijeme bile dovesti je u koliko-toliko funkcionalno stanje. S dolaskom prvih MiG-ova u travnju 1992. počela je redovita obuka i trenaža naših pilota.

Od tada do 1995. pripadnici baze su sudionici svih bojnih djelovanja tijekom Domovinskog rata kao i svih održanih vježbi. Po završetku Domovinskog rata mirnodopske zadaće i aktivnosti usmjeruju njihov daljnji rad te se pozornost posvećuje školovanju

pilota. Počinje se s preobukom prve skupine pilota koji su letjeli na drugim tipovima aviona i njihovo osposobljavanje za borbeni MiG - 21. Tijekom 2001. počinje se s preobukom prvog naraštaja mlađih pilota kompletno školovanih u Hrvatskoj, a trenutačno je u tijeku preobuka trećeg naraštaja. Pripadnici baze sudjelovali su i u nizu zajedničkih vojnih vježbi. U studenom 2000. na pistu pulske baze slijedu i prvi američki F-14 i F-16 i dosad je s američkim snagama održano nekoliko bilateralnih vojnih vježbi. Zrakoplovno-tehnički i letački sastav od samog početka je stručan, kvalitetno školovan i iskusan. No, kao i pred cijelokupnim Oružanim snagama i pred ovom postrojbom je preustroj koji bi trebao rezultirati brojčano manjim, ali kvalitetnim snagama prilagođenim standardima vojnih snaga zapadnih

Počast poginulim zrakoplovcima

zemalja. "Domoljublje, hrabrost, čast, poštjenje i profesionalnost su vrline koje su krasile prije, sada i nadalje ovu postrojbu", kazao je na kraju brigadir Ivan Bosak.

Čestitajući obljetnicu general Viktor Koprivnjak istaknuo je nemjerljiv doprinos ove baze kazavši: "Pred nama je vrijeme modernizacije i opremanja HRZ-a. Ulaskom u NATO realno je očekivati nove zrakoplove i tehniku. Vjerujem da će ova baza sve postavljene zadaće odraditi uspješno kao što je i dosad", a novim ustrojem uloga će joj biti još važnija. Potom je zapovjednik HRZ-a i PZO-a te zapovjednik baze, najzaslužnijim pripadnicima uručio pohvale i nagrade, a umirovljenim pripadnicima plakete 92. zb Pula. U sklopu svečanog obilježavanja 15-godišnjice u održan je i šahovski turnir na kojem su sudjelovale ekipе ŠK "Pula", ŠK "Uljanik", ŠK "Vodnjan" i ekipе Zrakoplovne baze. Prvo mjesto je očekivano osvojila ekipa prvoligaša ŠK "Pula" s osvojenih 15,5 bodova, drugo mjesto pripalo je drugoligaš ŠK "Uljanik" s osvojenih 13,5 bodova, a treće mjesto zauzela je ekipa Zrakoplovne baze Pula s osvojenih 12 bodova. Brigadir Bosak dodijelio je svim igračima zahvalnice, a pobednicima su uručene nagrade. ■

General bojnik Viktor Koprivnjak u pratnji brigadira Bosaka u pregledu svečanog stroja

žrtvu brigadir Bosak je istaknuo njihovu hrabrost, požrtvovnost i nesebičnost te im zahvalio na njihovom altruizmu i domoljublju. Nakon pregleda svečanog stroja pripadnika baze koji je obavio zapovjednik HRZ-a i PZO-a general bojnik Viktor Koprivnjak uslijedilo je prigodno obraćanje

zrakoplovno-tehnički i letački sastav od samog početka je stručan, kvalitetno školovan i iskusan. No, kao i pred cijelokupnim Oružanim snagama i pred ovom postrojbom je preustroj koji bi trebao rezultirati brojčano manjim, ali kvalitetnim snagama prilagođenim standardima vojnih snaga zapadnih

Stručni razgovori u 68. bojni Vojne policije

Tročlano izaslanstvo vojne policije oružanih snaga Savezne Republike Njemačke boravilo je od 6. do 8. studenoga u radnom posjetu Vojnoj policiji OSRH-a.

Tijekom boravka u Hrvatskoj njemački časnici, brigadir Grigoleit i pukovnik Scobel te satnik Zander, sastali su se u Ministarstvu obrane s načelnikom Uprave Vojne policije brigadom Ivanom Jurićem, gdje su razmjenili stručne informacije i iskustva stečena u dosadašnjem radu, a potom su posjetili i 68. bojnu Vojne policije u Vinkovcima i Požegi. Tom prigodom čelnici bojne predvođeni satnikom Dragom Maksimovićem upoznali su njemačke kolege s ustrojem i zadaćama 68. bojne VP-a te s njihovim iskustvima stečenim

tijekom Domovinskog rata, kao i u misiji ISAF. Organiziran je i posjet Vukovaru, gdje su gosti iz Njemačke u pratinji domaćina obišli Memorijalno groblje žrtava

Domovinskog rata i spomen-objekte na Ovčari te križ na ušću Vuke u Dunav i spomen-poprsje Blage Zadre na Trpinjskoj cesti, a u prostorijama vukovarske HVIDR-a održa-

na je prezentacija na temu "Bitka za Vukovar". Uz međusobnu razmjenu stečenih iskustava u radu i ovlastima, svrha tog radnog posjeta njemačkih vojnih policajaca hrvatskim kolegama je i priprema za sudjelovanje u budućim mirovnim misijama, a predložen je i nastavak suradnje.

OJI

Peta obljetnica smrti stožernog admirala Svetе Letice - Barbe

Dana 6. studenog obilježeno je pet godina od smrti prvog zapovjednika Hrvatske ratne mornarice stožernog admirala Svetе Letice - Barbe.

U organizaciji Udruge dragovoljaca Hrvatske ratne mornarice, na grob pokojnog admirala položeni su vijenci, a polaganju vijenaca nazočili su: načelnik stožera Hrvatske ratne mornarice komodor Ante Urić, zapovjednik Zapovjedništva za izobrazbu i obuku Hrvatske ratne mornarice kapetan bojnog broda Marinko Kardum, i načelnik Ureda zapovjednika Hrvatske ratne mornarice, pukovnik Vlatko Bandalo.

Stožerni admirал Svetо Letica - Barba imenovan je zapovjednikom Hrvatske ratne mornarice 12. rujna 1991. godine ukazom predsjednika Republike Hrvatske dr. Franje Tuđmana. Za vrijeme prve karijere u Jugoslavenskoj ratnoj mornarici obnašao je čitav niz odgovornih dužnosti, te je umirovljen 1987. godine sa činom viceadmirala. Dugogodišnje iskustvo admirala Letice bilo je dragocjeno u današnjem osnivanju i ustrojavanju Hrvatske ratne mornarice. Admiral Letica zapovjedao je Hrvatskom ratnom mornaricom do svog umirovljenja 1. lipnja 1996. godine. Ukazom Predsjednika Republike Hrvatske, 11. ožujka 1996. godine promaknut je u čin stožernog admirala, te je jedini stožerni admiral Hrvatske ratne mornarice.

OJI

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA MATERIJALNE RESURSE
SLUŽBA ZA INFORMACIJSKU I
KOMUNIKACIJSKU TEHNOLOGIJU

raspisuje:

INTERNI NATJEČAJ

za popunu slobodnih ustrojbenih mјesta u Službi za informacijsku i komunikacijsku tehnologiju:

1. Načelnik odjela,

- VSS - brigadir,
- smjer informatički ili elektrotehnički,
- 10 godina radnog iskustva,
- vojna znanja,
- poznavanje engleskog jezika,
- 1 izvršitelj

2. Viši stručni savjetnik,

- VSS, smjer informatički ili elektrotehnički,
- 10 godina radnog iskustva,
- položen DS1, poznavanje engleskog jezika,
- 1 izvršitelj

3. Viši stručni savjetnik,

- VSS - pukovnik,
- smjer informatički ili elektrotehnički,
- 10 godina radnog iskustva,
- vojna znanja, poznavanje engleskog jezika,
- 2 izvršitelja

4. Stručni savjetnik,

- VSS, smjer informatički ili elektrotehnički,
- 5 godina radnog iskustva,
- položen DS1,
- poznavanje engleskog jezika,
- 1 izvršitelj

5. Viši stručni referent,

- VŠS,
- smjer informatički ili elektrotehnički,
- položen DS1,
- poznavanje engleskog jezika,
- 1 izvršitelj

Natječaj je otvoren do **30. studenog 2006.**

Za sve informacije u vezi s natječajem možete zvati Mariju Marić-Bajić, telefon broj **4568-808.**

Poziv na izlaganje u Galeriji "Zvonimir"

U MORH-ovoj Galeriji "Zvonimir" u prosincu će biti održana izložba radova umirovljenih djelatnika MO-a i GS-a. Pravo izlaganja imaju svi umirovljeni djelatnici koji u slobodno vrijeme izrađuju slike, crteže, grafičke, skulpture, akvarele i dr. Prijave se primaju do 1. prosinca. Podrobne obavijesti dostupne su u Galeriji "Zvonimir", tel. 4567-926.

Oklopno vozilo Gila

JUŽNOAFRIČKA tvrtka Ivema nudi tržištu novorazvijeno kotačno oklopno vozilo Gila. Riječ je o vozilu pogonske konfiguracije 4x4 i zamisljeno je kao oklopni transporter. Trenutačno postoje dva prototipa, a treći se dovršava i trebao bi poslužiti za provjeru otpornosti na mine.

Gila ima dva člana posade, može primiti do 9 vojnika, ima laku jednočlanu kupolu koja može prihvati tešku strojnicu, top kalibra 20 mm ili automatski bacač granata. Na svakom boku ima četiri puškarnice i još dvije na stražnjim vratima. Na krovu su poklopci a posada vozila može borbeno djelovati kroz njih. To je neuobičajeno rješenje za npr. Europu, no vrlo je korisno za djelovanje u južnoafričkom bušu koji nameće djelovanje s povišenog položaja kako bi se ostvarila bolja pre-

glednost koju ometa gusto grmlje.

Gila slijedi ustaljeni južnoafrički obrazac dizajniranja takvog tipa vozila, pa vozilo sliči na povišeni kamion kutijaste forme. Vozač i suvozač gledaju kroz relativno velike prednje i dva bočna neprobojna prozora.

Na boku su i manji prozori kroz koje ostali članovi posade motre okolinu. Posada ulazi i izlazi kroz vrata na stražnjem dijelu te kroz poklopce na gornjem dijelu vozila.

Podnica vozila izvedena je u obliku plitkog slova V za što bolju protuminsku zaštitu. Kotači i ostali vidljivi dijelovi pogonskog sustava su konstruirani tako da se u slučaju potrebe brzo mogu popraviti ili zamijeniti. Temeljna oklopna zaštita odgovara Stanagu 4569 Level 1, ali

može se povećati na Level 2 ili 3.

Gila je dugačka 6500, široka 2500 i visoka 2750 mm. Ukupna masa iznosi 13 600 kg, a nosivost 3200 kg. Pokreće je dizelski motor Mercedes-Benz koji zadovoljava Euro 3 normu o čistoći ispuha. Razvija 160 kW i maksimalni okretni moment od 740 Nm. Snaga se na kotače prenosi preko automatske transmisije. Volan je sa servoojačivačem a kočnice su opremljene ABS sustavom.

M. PETROVIĆ

POČETKOM studenoga u singapurskom ministarstvu obrane švicarska tvrtka Pilatus Aircraft potpisala je ugovor kojim će singapskom ratnom zrakoplovstvu biti do premljeni školski avioni PC-21. Zasad u javnost nisu iznesene pojedinitosti poput broja naručenih aviona, njihove opremljenosti, odnosno cijene cjelokupnog paketa nabave. Uz avione, Singapur će biti dopremljen trenažer za zemaljsku obuku i trenažu pilota, te razna zemaljska oprema i servisna dokumentacija. Avione PC-21 Singapur kani rabiti za temeljnu obuku svojih vojnih pilota u sklopu RSAF BWC (Republic of Singapore Air Force Basic Wings Course), odnosno njima kani zamijeniti svoju postojeću flotu školskih

Novi uspjesi Pilatus Aircrafta

aviona Marchetti S-211, koji se u Singapuru rabe za školovanje proteklih 22 godine. Uz dopremu Pilatus Aircraft se obvezao i na dvadesetogodišnju logističku potporu glede dopremljene opreme i aviona. Sklopljenim ugovorom singapsko ratno zrakoplovstvo postalo je nakon Švicarske drugi operator na školskom avionu nove generacije PC-21, odnosno prvi izvaneropski naručitelj tog aviona.

Uz novi uspjeh svog novog školskog aviona, tvrtka Pilatus Aircraft velike nade polaže i u novu inačicu svog jednomotornog turboprop "poslovnjaka", odnosno aviona PC-12. Riječ je o novoj, odnosno poboljšanoj inačici, koja je službeno predstavljena sredinom listopada, i nadaju se da će ponoviti uspjeh svog prethodnika koji je s lakoćom našao svoju primjenu kako u civilne, tako i u vojne svrhe (rabi se za potrebe više ministarstava obrane, glavnih stožera oružanih snaga, od-

nosno za postrojbe za posebne namjene). Novu inačicu, koju Švicarci marketinški predstavljaju i kao PC-12 Next generation, odlikuju Honeywell Primus Apex state-of-art paket avionike, četiri nova prikaznika od kojih su dva PFD-a i dva MFD-a, koji znatno pridonose većoj kvaliteti preglednosti kako motor-skih instrumenata, tako i navigacije, stanja konfiguracije aviona, prešurizacije, kontrole unutarnje klimatizacije, meteopodataka, planiranja leta te praćenja rute i svih drugih bitnih parametara leta. Pogonsku skupinu čini motor Pratt & Whitney Canada PT6A-67P, koji u odnosu na prethodnu inačicu pruža 15% više termodinamičke snage za brže penjanje te za višu krstareću brzinu, za što su zaslužni nova konfiguracija kompressora, odnosno nova kristalna CT loptatica. Okončanje procedure pribavljanja potrebnih certifikata očekuje se do kraja 2007., kada bi bio početak službene prodaje aviona.

I. SKENDEROVIC

Nova odora latvijske vojske

POTKRAJ rujna latvijska je vojska predstavila novu borbenu odoru koja se po svojim značajkama ubraja u sam svjetski vrh vojnih odora. Ono što na novoj odori odmah upada u oči je novi maskirni uzorak poznat kao digitalis. Temeljna mu je značajka da sliči digitalnoj slici koja se poveća nekoliko puta u odnosu na izvornu rezoluciju. Rezultat su nejasni kvadratići koji onome koji gleda u sliku ne otkrivaju doista ništa. Istraživanja su pokazala kako je takav oblik "digitaliziranog" maskirnog uzorka vrlo uspješan u "zavaravanju" ljudskog oka.

Drugi važan element izbor je boja. Naime, o tome dosta ovisi kolika će biti uspješnost maskiranja. Zato se izboru boja prilazi studiozno i pomoćno se biraju one koje će dati najbolje rezultate u predvidenoj okolini.

Na slici je latvijski vojnik u novoj odori koja se sastoji od hlača i jakne. Jakna ima visoku kragnu koja se može nositi i spuštena, te džepove na rukavima i ušivke na njima za postavljanje raznih oznaka. Odrore su izradene od modernih materijala koji su pogodni za dobru iskoristivost odore.

T. VLAŠIĆ

Andris Kukemalks/State Agency "Tevijas saags"

IRIS-T prošao prva letna testiranja na Gripenu

ŠVEDSKA tvrtka SAAB AB početkom studenoga s uspjehom je provedla prva letna testiranja projektila zrak-zrak kratkog dometa IRIS-T (Infra Red Imagery Sidewinder Tail) na borbenom avionu JAS-39C Gripen. Temeljni cilj tih prvih letnih testiranja je bilo iskušavanje funkcionalnosti između aviona i samog projektila. U švedskom SAAB-u taj uspjeh drže vrlo važnim jer je s jedne strane riječ o europskom projektu razvoja projektila nove generacije koji bi u naoružanju trebao zamjeniti također projektil zrak-zrak kratkog dometa AIM-9 Sidewinder, a s druge pak strane s uspješnim integriranjem projektila IRIS-T borbeni avion Gripen dobiva dodatnu

kvalitetu na svojoj većoj borbenoj iskoristivosti. Program integriranja i testiranja projektila IRIS-T započet je potkraj prošle godine, na temelju narudžbe švedskog ministarstva obrane, koji bi trebao biti okončan do 2009.

Sam projekt razvoja projektila IRIS-T započet je tijekom 1995., a pokrenula ga je Njemačka (tvrtka Diehl BGT Defence) koja predvodi skupinu drugih zemalja (Grčka, Italija, Švedska, Norveška i Španjolska), koje su se u projekt uključile kao partneri. Nakana je bila da se postojeći projektil zrak-zrak kratkog dometa iskoristi kao platforma za razvoj novog projektila nove generacije, koji bi uz to što bi bio ponuđen na cijelom svjetskom tržištu bio prije svega ponuđen europskim operaterima na borbenim avionima JAS-39 Gripen, Eurofighter Typhoon II, F-16 i F/A-18. Jedna od glavnih odlika IRIS-T je što pretraživač ciljeva omogućava

va "off-boresight" zahvat cilja za 90 stupnjeva u svim smjerovima, odnosno što omogućava pilotu da obavi zahvat protivničkog aviona preko ramena pomoću odgovarajućeg ciljničkog (cueing) sustava na pilotskoj kacigi. Tu se puno očekuje od SAAB-a i BAE Systems-a oko uspješnog završetka razvoja Cobra pilotske kacige koja se isključivo razvija u svrhu integriranja na Gripen. Rezolucija pretraživača ciljeva smještenog u glavu projektila IRIS-T iznosi 128x128 piksela, čime omogućava projektilu da izvrsno "vidi" svoju metu, odnosno da se čak obavi ciljanje točno odredene sekcije na tijelu mete. Prvi proizvodnji projektil IRIS-T predan je nješmačkom Luftwaffe, u listopadu 2005.

Prema dosadašnjim očekivanjima bit će proizvedeno više od 4000 projektila IRIS-T, po jediničnoj cijeni od 400 000 eura. Masa projektila iznosi 87,4 kg, dužina tijela projektila je 2932 mm, dijmetar glave je 127 mm, a raspon krilaca iznosi 447 mm. Brzina projektila je 2+ Macha, maksimalni domet je 12 km, a raspon visina na kojima može letjeti iznosi od razine mora do 20 000 m.

I. SKENDEROVIC

Taktička proturaketna zaštita

IZRAELSKA i američka agencija za proturaketnu obranu odabrale su izraelsku tvrtku Rafael Armament Development Authority i američku tvrtku Raytheon kako bi razvile taktički presretač projektila kratkog dometa. Tu je ustvari riječ o zaštitnom sustavu, u formi presretača, od projektila kratkog dometa kao što su VBR-i kalibra 122 mm ili manjih balističkih projektila, dometa od 40 do 200 kilometara.

Ključni element kod razvoja takvog sustava je na priuštivosti jer riječ je o sustavu koji bi se u slučaju potrebe rabio vrlo često i bitno je da u konačnici ne bude preskup. Pretpostavlja se da će osim zaštite vojnih postrojbi biti rabljen i za zaštitu civilnih područja.

Sustav će se sastojati od senzora i projektila presretača koji će fizički

uništavati otkrivene dolazeće projektil. Senzor će biti radar sposoban otkriti projektile u letu i brzo osigurati presretaču podatke o cilju. Presretač će imati vlastiti sustav navođenja i to vjerojatno termalno tražilo.

Neki iz spomenutog zaključuju kako će kao temelj za presretač poslužiti projektil zrak-zrak. Moderni projektil takvog tipa, npr. Python 5 koji proizvodi baš Rafael, imaju vrlo napredno termalno tražilo. Vjeruje se kako bi se daljnjim razvojem uspjelo razviti projektil presretač sposoban uočiti i pogoditi relativno malen i brz cilj kao što je npr. raketa Grad (BM 21) kalibra 122 mm.

Iako je Izrael u suradnji s američkim tvrtkama uspio razviti operativni protubalistički sustav Arrow riječ je o strategijskom zaštitnom sustavu namijenjenom za uništavanje većih

balističkih projektila srednjeg dometa pa nije pogodan za taktičke zadaće uništavanja manjih projektila koji putuju znatno kraće. Osim toga, cijena Arrowa se procjenjuje na oko 1,5 milijuna USD. Zato je jedan od zahtjeva za novim taktičkim presretačem cijena od 150 000 USD, odnosno samo 10% cijene Arrowa.

M. PETROVIĆ

Dostava četvrtog razarača klase Sovremenny

RUSKO brodogradilište Severnaya Verf iz St. Peterburga, 28. rujna službeno je primopredalo kineskoj ratnoj mornarici četvrti a time i posljednji razarač klase Sovremenny (Projekt 956) čime je okončan drugi ugovor o gradnji dodatnih dvaju ratnih brodova. Prema izvoru bliskom ruskoj vojnoj industriji, Kina je naručila prva dva razarača klase Sovremenny 1997., a vrijednost pravotpisanih ugovora iznosila je milijardu dolara te je okončan 2000. dostavom drugog razarača. Godine 2003. Kina je naručila dodatna dva

razarača, a prema ruskoj agenciji za naoružanje Rosoboronexport, vrijednost drugog ugovora iznosi 1,4 milijarde dolara. Primopredaja trećeg razarača kineskoj mornarici obavljena je u prosincu 2005. Više od 1800 ruskih produzeća sudjelovalo je u procesu gradnje spomenutih razarača.

Posljednja dva kineska razarača su opremljena poboljšanom inačicom protubrodskog raketnog sustava 3M80 Moskit (NATO oznaka SS-N-22, Sunburn), dometa 240 kilometara što iznosi dvostruko više nego domet projektila Moskit koji su ugrađeni na prva dva razarača. Novija dva razarača su opremljena protuzračnim naoružanjem koje se sastoji od dva jednostrukih lansera Uragan 9M38 (SA-N-7, Gadfly), iz-

voznog naziva Shtil-1 koja su također unaprijeđena inačica u odnosu na prije ugrađene. Razarači, projektirani u Severnoye Design and Project birou, opremljeni su kombiniranim raketno-topničkim sustavom Kashtan 9M311 (NATO oznaka SA-N-11, Grissom) dok će na pramcu kao i na izvornoj klasi biti postavljen top namijenjen protubrodskoj borbi AK 130.

Kako navode ruski vojni analitičari, Rusija je tijekom posljednje dvije godine dostavila Kini rekordan broj vojne opreme što uključuje 24 Su-30K2 aviona, osam podmornica, četiri razarača te nepoznati broj mlaznih motora.

Brodogradilište Severnaya Verf trenutačno ima punu knjigu narudžbi a ugovori za gradnju brodova vrijednosti veće od dvije milijarde dolara, a najviše se odnose na rusku ratnu mornaricu za koju se grade fregate Projekt 22350, korvete Projekt 20380 te obavještajni brodovi Projekt 18230.

M. PTIĆ GRŽELJ

Njemačka naručila još dvije 212A podmornice

NJEMAČKA će ojačati svoje podmorničke snage s još dvije jurišne dizelske električne podmornice tipa 212A sa zračno neovisnim (anaerobnim) pogonskim sustavom. Ugovor o gradnji je potpisani 22. rujna ove godine, a rad na konstrukciji podmornica i dalje će biti podijeljen između brodograđevnih tvrtki ThyssenKrupp Marine Systems konzorcija Howaldtswerke Deutsche Werft (HDW) i Nordseewerke. Isporuka prve podmornice očekuje se 2012. a druge 2013. Podmornice tipa 212A duljine su 56 metara, podvodne istisnine 1830 tona, podvodne brzine 20 čvorova, a doplov im pri podvodnoj brzini 4 čvora iznosi 250 nm. Dubina ronjenja im je veća od 400 metara.

U operativnom sastavu njemačke mornarice trenutačno se nalaze tri podmornice sa zračno neovisnim pogonom tipa 212A, a primopredaja četvrte podmornice U34 očekuje se potkraj 2006. Podmornica U34 je ujedno i posljednja iz prve naručene serije podmornica tipa 212A čiji je ugovor o gradnji potписан 1994.

Podmornice tipa 212A namijenjene su širokom spektru uloga; mogu provoditi borbene zadaće protiv drugih podmornica i površinskih brodova, skupljati akustičke podatke te provoditi nadzor podmorja sve do površine a pritom ostati neotkriveni. Posljednje mogućnosti postaju vrlo važne u kriznim situacijama i ostalim zadacima koji se ne ubraju u scenarij rata.

Pri gradnji druge serije podmornica tipa 212A predviđena su određena poboljšanja u odnosu na prvu seriju tih plovila, uključujući poboljšanu inačicu integriranog podvod-

nog sustava senzora tvrtke Atlas Elektronik. Isto tako ugradit će se novi borbeno-upravljački sustav što označava bitnu razliku od sustava tipa Kongsberg MSI-90U koji je ugrađen na prve četiri podmornice. Postojeći FAS-3 sonar bit će zamijenjen unaprijedenim EFAS sonarom koji će omogućavati veći raspon pri otkrivanju. Anaerobni sustav sastavljen od devet gorivih članaka, razvijen u suradnji s tvrtkom Siemens, bit će prilagođen najnovijim standardima. Nadalje, tvrtka Carl Zeiss Optronics potvrdila je dostavu SERO 400 periskopa i OMS 100 jarbola dok će novi komunikacijski sustavi biti prilagođeni borbenom djelovanju. Njemačka mornarica ima mogućnost ugradnje Callisto modularnog komunikacijskog sustava koji omogućava pristup vojnim i civilnim komunikacijskim mrežama dok se podmornica nalazi u stanju plovidbe pod površinom.

Očekuje se kako će druga serija podmornica tipa 212A imati poboljšane mogućnosti za borbene ronionce i specijalne snage, uključujući zaseban otvor na trupu koji će biti odvojen od torpednih cijevi.

M. PTIĆ GRŽELJ

Nizozemska naručila LITENING za svoje Falcone

KRALJEVSKO nizozemsko ratno zrakoplovstvo početkom studenoga objavilo je kako je odabran napredni ciljnički podyvesnik treće generacije LITENING AT (Advanced Targeting), kojim kani opremiti svoje borbene avione F-16 A/B MLU. LITENING AT namijenjen je za otkrivanje, identificiranje, zahvat i praćenje protivničkih ciljeva te za navođenje preciznog zrakoplovnog naoružanja. Podyvesnik LITENING AT proizvodi Northrop Grumman Corporation, a nizozemskom ratnom zrakoplovstvu bit će dostavljeno 20 sustava. Integriranje podyvesnika trebalo bi početi početkom 2007., te završiti do kraja 2008. Do-

sad je naručeno više od 470 podyvesnika LITENING AT u raznim inačicama, koje su se s uspjehom dokazale i u stvarnim borbenim uvjetima, služeći pritom na raznim platformama poput aviona AV-8B, A-10, B-52, F-15E, F-16 i F/A-18.

Glavne odlike nove inačice LITENING AT su poboljšano procesuiranje slikovnog prikaza, odnosno identificiranje cilja, generiranje koordinata za naoružanje s GPS navođenjem, FLIR senzor s rezolucijom od 640x512, novi TV

senzor s novim 1 megapikselskim CCD čipom rezolucije 1024x1024, novi dvovalni infracrveni laserski senzor za označavanje cilja, mjerenje udaljenosti do cilja te njegovo praćenje, digitalni videorecorder, te digitalni data link sustav.

I. SKENDEROVIC

Južnoafrički komando-izviđači

Korijeni prvih specijalnih postrojbi na tlu južne Afrike sežu još u doba anglo-burskih ratova, početkom XX. stoljeća. Već tada su snage nizozemskih naseljenika poduzimale određena ofenzivna djelovanja, sabotaže i izviđanja duboko iza prve crte britanskih linija

Igor SPICIJARIĆ

Prvá suvremena južnoafrička izvidnička postrojba osnovana je tijekom I. svjetskog rata i njezino djelovanje bilo je usmjereni protiv snaga kolonijalnog korpusa u tadašnjoj njemačkoj koloniji Jugozapadnoj Africi (današnja Namibija). Tijekom II. svjetskog rata južnoafričke trupe borile su se u sklopu savezničke alijanse. Postrojbe njihovih komandosa posebno su se istaknule svojim akcijama pod patronatom britanskog SAS-a (Special Air Service) ali i pustinjskim izvidničkim grupama (Long Range Desert Group).

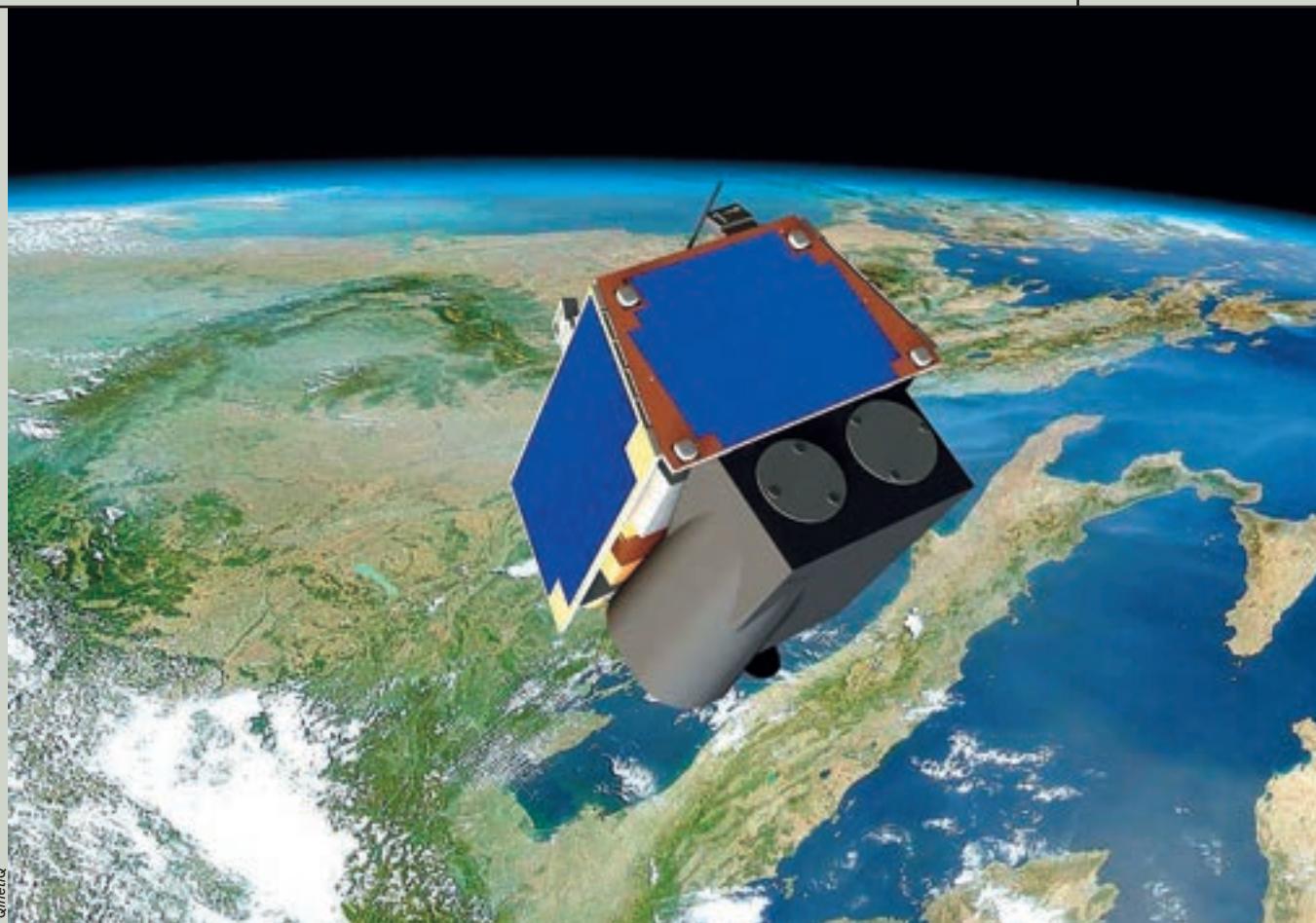
Dobivši neovisnost od britanske krune, Južnoafrička Republika je počela stvarati svoje oružane sna-

ge i u sklopu njih, svoje prve specijalne postrojbe. Prva postrojba takvog tipa osnovana je 1. listopada 1972. u Outdshoomu, gdje se nalazilo središte (škola) za obuku pješaštva. Dobila je naziv Prva izvidnička-komando postrojba. U Outdshoomu je djelovala do 1975. godine kada je premještena u Durban. Te godine postrojba doživljava svoj prvi preustroj; podijeljena je na dvije manje podskupine. Jedna je nazvana 4. izvidnička-komando skupina sa sjedištem u Langebaanu i dobila je zadaću provoditi pomorske operacije. Druga je nazvana 5. izvidnička-komando skupina i trebala se baviti kopnenim operacijama. U početku

je bila smještena u Duku-Duku kampu u sjevernom Natalu, da bi potom bila premještena u Phalaborwu.

Godine 1981. specijalne snage JAR-a postaju samostalna i neovisna struktura u sklopu njezine KOV. Njezino zapovjedništvo je bilo izravno podređeno Obrambenim snagama (KOV JAR je njihov sastavni dio). U tom razdoblju obje postrojbe (4. i 5. izvidnički-komando) bile su klasificirane kao regimente. Nešto kasnije pridodata im je zapovjedno-stožerna postrojba. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

QinetiQ

Satelitska mikrorevolucija

Tehnološki sofisticirani maleni sateliti izašli su na vidjelo kao posljedica revolucije u dizajnu svemirskih letjelica, a sposobni su brzo i točno prikupiti i proslijediti informacije

Pripremio Marijo PETROVIĆ

Prije pet godina pretpostavilo se kako bi Velika Britanija mogla razviti i lansirati skupinu svemirskih letjelica čime bi se poduprli zatjevi za nadzor, otkrivanje ciljeva i izviđanje (ISTAR), a sve je to bilo pomno razmotreno pa je postojala mogućnost za trenutačnu institucionalnu regulaciju. Štoviše, poduzimanje takvih akcija je sada ozbiljno moguće zahvaljujući tijoj revoluciji u dizajnu svemirskih letjelica.

Britansko ministarstvo obrane finansiralo je eksperimentalni satelit poznat kao TopSat (taktički optički satelit) koji su pak razvile tvrtke QinetiQ i Surrey Satellite Technology Limited (SSTL). TopSat se rabi za dostavljanje operativnih informacija

vojnim korisnicima. SSTL i QinetiQ rade na razvoju satelita većih performansi koji će naslijediti TopSat u operativnoj uporabi. Tvrтka SSTL je udružila snage s EADS-Astriumom u dizajniranju satelita koji će nositi radar visoke razlučivosti sa sintetičkom aperturom (SAR) za nadzor u svim vremenskim uvjetima.

Ključ takvih i ostalih razvojnih zadataća za svemirske vojne aplikacije je pojava malenih satelita (malenih dimenzija i težine u odnosu na klasične svemirske letjelice) koji pak mogu uspješno obaviti zadani misiju. Sve je to izravan rezultat revolucije u elektronici. Inženjeri iz tvrtke SSTL napominju kako procesiranje podataka dominira na velikim računalima

(mainframe), a maleni sateliti su kao personalna računala (PC) u svemiru te se očekuje slična razina rasta.

Današnji moderni i tehnološki napredni maleni sateliti iskorištavaju velika ulaganja u modernu konzumnu elektroniku. Komponente iz prijenosnih računala, digitalnih fotoaparata i mobitela omogućuju drastično povećanje pouzdanosti te snage procesiranja signala. Iako maleni sateliti nikada neće moći izvesti ono što veliki sateliti mogu, oni će, nadaju se istraživači, osigurati soluciju 80/10 - dati 80% sposobnosti za 10% cijene. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Tržište borbenih zrakoplova

Igor KARNJUŠ

Tržište suvremenih borbenih zrakoplova je možda najvrjedniji tržišni segment vojne industrije uopće. Dok su površinski ratni brodovi i podmornice pojedinačno veće vrijednosti, oni su ipak ograničeni na manji broj primjeraka i na pomorske zemlje. Paketi modernizacije ratnog zrakoplovstva borbenim zrakoplovima 4. generacije čak i u slučaju manjih zemalja rijetko su ispod 700-800 milijuna USD. Namjera je ovog članka predstaviti najvažnije programe borbenih zrakoplova koji se danas i u bliskoj budućnosti nude na svjetskom tržištu.

Lockheed Martin F-22 Raptor

Do kraja listopada 2005. ukupno je zračnim snagama SAD-a isporučeno 50 od 83 zrakoplova F-22 Raptor, koliko je brojila prva naručena serija. Progresija smanjivanja planiranog broja zrakoplova za zračne

snage SAD-a još jednom je pobudila sumnje i strahove da će program Raptor završiti kao i programi helikoptera Comanche ili topničkog sustava Crusader, koji su otkazani u poznoj razvojnoj fazi. Zadnji planovi zračnih snaga SAD-a predviđaju nabavku ne više od 179 zrakoplova, čime bi se postigla velika ušteda u odnosu na 750 zrakoplova koliko su predviđali izvorni planovi načinjeni tijekom 1986. Ipak, za razliku od spomenutih otkazanih programa, malo je vjerojatno da će takva sudbina zadesiti i Raptor koji je već zašao duboko u fazu serijske proizvodnje, a puna operativna sposobnost postignuta je ove godine. Osim toga, otkazivanje programa F-22 je gotovo nezamislivo u smislu erozije pa čak i gubitka one margine kvalitativne nadmoći američke vojne moći koje SAD uživaju u odnosu na dvije brzo rastuće svjetske sile - Indiju i Kinu. Iz tog razloga na vrhu

strateških prioriteta američke vojske je razmještanje i puna operativna sposobnost dostačnog broja zrakoplova F-22 Raptor i održavanje otvorene proizvodne linije što je duže moguće ako se eventualno pokaže potreba za dodatnim zrakoplovima.

Ipak, cijena i dalje ostaje kritična točka programa. Cijena zrakoplova trebala bi se spustiti na "samo" oko 100 milijuna USD po primjerku uz razumni broj zrakoplova. Porast cijene za oko 30% moguć je ako se proizvodnja zaustavi na sada aktualnih 179 primjeraka. Nadalje, iako operativna testiranja potvrđuju velike borbene sposobnosti Raptora i dalje postoje dugoročni problemi u potpori zrakoplova zbog kompleksnosti cijelog sustava kao problem pouzdanosti te održavanje radarske i druge "nevidljivosti". ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Redeye - prvi laki PZO raketni sustav

Zajedno sa svojim sovjetskim konkurentom Strelom 2 Redeye je bitno izmijenio način ratovanja jer je onemogućio da borbeni avioni i helikopteri sigurno lete na malim visinama kako bi izbjegli zone motrenja radara i djelovanja većih protuzračnih raketnih sustava

Domagoj MIČIĆ

Još 1948. američka je vojska počela potragu za novim pješačkim protuzračnim oružjem jer je dotadašnje osnovno PZO oružje -teška strojnica kalibra 12,7 mm, postala neučinkovita protiv brzih borbenih aviona s mlaznim pogonom. Nekoliko je različitih sustava, baziranih na topovima, ali i raketnoj tehnologiji, ispitano ali ni jedan od njih nije ušao u operativnu uporabu. U međuvremenu su znatno veći uspjesi u razvoju vođenih projektila ostvareni u američkom ratnom i mornaričkom zrakoplovstvu koji su u uspješnu operativnu uporabu uveli vođene projektili s infracrvenim samonavođenjem Falcon (vidi Hrvatski vojnik broj 104) i Sidewinder.

Razvoj prvog američkog i svjetskog lakog protuzračnog raketnog sustava s pasivnim infracrvenim

sustavom samonavođenja na ciljeve koji se lansira s ramena vojnika (nazvanog Redeye) počela je tvrtka Convair Pomona (kasnije General Dynamics Pomona) još 1956. kao potpuno privatni projekt. Prva prezentacija novog PZO oružja američkoj kopnenoj vojsci i marinском korpusu održana je u studenom 1956., ali bez većeg odaziva.

Tijekom 1957. Convair Pomona je ponovno američkoj kopnenoj vojski predložila da razmotri uvođenje njihovog sustava u naoružanje, ovaj put sa znatno većim uspjehom. Već u travnju sljedeće godine vojska je Pomoni dala jednogodišnji ugovor za demonstraciju tehnologija. Zahtjev je tražio laki PZO raketni sustav koji će imati promjer 70 mm i neće biti teži od devet kilograma, te će se lansirati s ramena vojnika iz lansera koji će

nalikovati Bazooki (laki protuoklopni sustav). Do sredine 1959. Pomona je uspješno demonstrirala uporabljivost svih tehnologija potrebnih za novu vrstu PZO oružja, te je u kolovozu iste godine dobila zajednički ugovor američke kopnene vojske i marinaca kojim su se pokrivali troškovi daljnog istraživanja i razvoja sustava koji je označen XMIM-43A Redeye. U ožujku 1961. obavljeno je prvo lansiranje projektila Redeye. Zbog potreba sigurnosti prva su lansiranja izvedena iz fiksног testnog lansera. Prvo lansiranje iz originalnog lansera obavljeno je u svibnju 1961., a prvo lansiranje s ramena operatera u listopadu iste godine. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Andrea Doria: admiral i državnik

Doista je pustolovna bila karijera jedne od najvažnijih osoba Europe XVI. stoljeća. Poput mnogih drugih suvremenika, i Doria je u početku bio tek condottiere, plaćeni vojnik koji služi mnoge gospodare...

Jurica MILETIĆ

Glasoviti admiral i državnik Andrea Doria rodio se 30. studenog 1466. na Ligurskoj obali u sjevernoj Italiji, u malom mjestu Oneglia nedaleko od San Rema, koje danas zajedno s gradićem Porto Maurizio čini grad koji se naziva Imperia. U vrijeme njegova rođenja bio je to feudalni posjed plemenite đenoveške obitelji Doria, a mnogo godina kasnije pripast će jednako tako poznatoj obitelji Savoia. U vrijeme Dorijina rođenja njegova je obitelj bila jedna od četiri koje su se međusobno borile za vlast nad Genovom koja je prвobitno težila savezu s Francuskom, tek da bi je Louis XI. prepustio Vojvodi od Milana.

Djetinjstvo budućeg admirala i

u napolitanSKU vojsku Alfonsa od Aragona kojem je jedino on vjeran ostao i nakon što je Karlo VIII. godine 1495. zauzeo Napulj. Potom se priključio Redu vitezova sv. Ivana od Jeruzalema i ubrzo se otputio na hodočašće u Svetu zemlju, a onda stupio u službu Jeana de la Rovere, vrhovnog zapovjednika francuskih postrojbi u Napuljskom kraljevstvu, nadmašivši Gonsalva od Cordove, najuglednijeg vojskovođu tog vremena.

Godine 1503. Doria je mogao ponovno ući u Genovu u kojoj je Louis XII. u međuvremenu uspostavio red i mir, i iz nje krenuti na Korzikance koji su se počeli buniti. Kad se vratio u Genovu, povjerili su mu reor-

vrsnog pomorca teško se može opisati kao sretno: otac mu je umro mlad, pa ga je majka povjerala skribi sirotišta koje je bilo u nekoj svezi s kapetanom garde pape Inocenta VIII. Upravo je u takvim okolnostima počela pustolovna karijera jedne od najvažnijih osoba Europe XVI. stoljeća. Poput mnogih drugih suvremenika, i Doria je u početku bio tek condottiere, plaćeni vojnik koji služi mnoge gospodare. Dakako da je služiti počeo upravo u gardi spomenutog pape, a potom prešao

ganizaciju flote i Doria se potudio da osam galija naoruža o svome trošku i tako stvorio svojevrsnu jezgru vlastite flote. Nije prošlo mnogo vremena i svojim je brodovljem prokrstario zapadnim Sredozemljem, sukobio se s mnogim gusarima koje je hametice potukao, zarobivši usput mnoge njihove vođe, među kojima i poznatoga Cadolina. Ti su gusari tada djelovali iz Alžira, Maroka, Salea, Tripolija i Tunisa. Uporišta su im bila na sjevernoj afričkoj obali koju su nazivali Barbarskom obalom, što je zapravo srednjovjekovno ime za Magreb.

U Genovu se vratio krcat plijenom. Našavši grad u nemirima, odmah je s dvanaest galija koje je prije kratkog vremena oteo gusarima, napustio gradsku luku, i s posadama koje su jedino njega priznavale za stvarnoga zapovjednika, stupio u službu francuskog kralja Françoisa I. koji mu je smjesta udijelio čast i naslov generalni guverner francuskih galija. Kad je uspješno razbio blokadu Marseillea koji je opsjedao Karlo V., nakon bitke kod Pavije prikupio je ostatke francuske armije, a zatim postao zapovjednik galija Clementa VII. Ipak, vratio se u francusku službu i primorao Genovu da prihvati vlast Françoisa I. No, ljubav nije dugo potrajala: čini se da ga francuski kralj nije uredno plaćao pa je prešao na stranu Karla V. i počeo uvoditi red u Genovu u kojoj su ga radosno primili. Odbio je naslov dužda, ali dali su mu dvije palače, mnoge povlastice i titulu Liberator et Pater Patriae (Osloboditelj i Otac domovine). Razbivši stare

plemenitaške klanove dao je Genovi novi aristokratski ustav koji se održao sve do kraja XVIII. stoljeća.

Kao vrhovni mornarički zapovjednik uspješno se borio i s gusarima i s Turcima, premda u dva navrata s Barbarossem i nije bio tako uspješan. Neki tvrde kako u bici kod Prevaze u kojoj mu je upravo Barbarossa bio protivnik čak i nije dao sve od sebe, vjerujući da će Turci doći glave Veneciji koju je mrzio iz dna duše. Ne računajući dva neuspjeha u sukobima s Turcima, veći je poraz doživio tek u Alžiru, no i tada je njegovo iskustvo pomoglo i poraz se ipak nije pretvorio u katastrofu.

Krcat odličjima koja mu je udijelio Karlo V. potkraj života se povukao u blizinu Genove, u svoju palaču koju je sagradio kod Fassola. An-

Tragedija Andreinog "imenjaka"

Brod Andrea Doria u vlasništvu brodara Società di navigazione s Genovom kao matičnom lukom, bio je ponos talijanske mornarice. Sa svojih 29.100 tona i 500 članova posade, mogao je primiti 1200 putnika. Taj najljepši, a neki kažu i najbrži brod, u more je bio spušten 1951., a na svoje djevičansko putovanje zaplovio je 14. siječnja 1953. Pet mjeseci kasnije ploveći prema New Yorku uz obalu Nantucketa u Massachussetsu, sudario se s brodom Stockholm. Dobivši udarac u bok ostao je bez polovice svojih čamaca za spašavanje. Premda je dogadaj ostao zapamćen kao najpoznatija tragedija na moru, putnici nisu doživjeli sudbinu putnika s Titanica. Radioveze su tad bile mnogo savršenije i zahvaljujući brodovima koji su brzo pristigli u pomoć, većina putnika i članova posade bila je spašena: od ukupno 1660 osoba, poginulo je njih 46. U potpunosti evakuiran brod potonuo je sljedećeg jutra. Andrea Doria bio je posljednji veliki prekoceanski brod za krstarenja koji je potonuo prije negoli su zrakoplovi postali omiljenim prijevoznim sredstvom.

drea Doria umro je 25. studenog 1560. u Genovi, ostavivši svoje imanje nećaku Goivanniju Andrei Doriji. Grob tog sjajnog admirala i zemljaka Kristofora Kolumba je u tamnošnjoj crkvi sv. Matije. Spome-

nik koji mu je bio podignut još 1540. bio je srušen i razbijen 1797. Pripadnici današnje obitelji Doria-Pamphilii-Landi njegovi su potomci i još uvijek nose titulu prinčeva od Melfija. ■

Dvojake osjećaje pobuđuje danas ta golema luka Genova: s jedne strane prostrani trgovi urešeni vodoskocima i fontanama razbacanim podno gradskih vrata Soprana i u neposrednoj blizini katedrale sv. Lovre, a s druge, uske, prljave i pomalo krivudave uličice u samoj luci. U njima su bijelci rijekost, a umjesto trgovina, uglavnom tezge i stolovi na kojima se prodaju konzerve iz dalekih afričkih i azijskih zemalja, krijumčarene cigarete i šaroliki, jeftini odjevni predmeti. Umjesto izdaleka prepoznatljivih talijanskih pizzerija, barova i pasticcerija, tek mračne izbe sa sumnjivom gastronomskom ponudom. Nelagodno se čovjek osjeća u toj četvrti i danju, a kamoli noću. Ne poništava tu nelagodu ni obližnja supermoderna luka prepuna brodova koji iz Genove kreću put Španjolske i Afrike, a goleme lađe na krstarenjima zapadnim Sredozemljem da se i ne spominje. I bolje je stoga sjesti pod kakvu volitu u nadsvodenom prostoru šetnice uz more, s pogledom na akvarij i uz šallicu svemirski dobra talijanskog espressoa. Nakon slasna zaloga, onako stojeći u nekoj od brojnih zalogajnica: sipama i morskim plodovima umotanima u kakvu palačinkastu piadinu jednostavno nema premca. Osobito dopunjena čašom ili dvije iznimno pitkoga bijelog vina.

■ Grb Genove na podnožju stupu

Okupacija Vukovara 18. studenoga 1991.

Na taj dan prije petnaest godina Jugoslavenska narodna armija i njihovi bradati saveznici preuzele su kontrolu nad Vukovarom, gradom koji je u sto dana postao simbolom otpora protiv u svemu drugom, osim srcem, nadmoćnijeg agresora.

Bitka za Vukovar

Kada je potkraj kolovoza 1991. počeo opći napad na grad, vojni analitičari predviđali su da će otpor s takvim omjerom snaga biti skršen za tri dana, no prevarili su se. Agresor je na raspolaganju imao trideset tisuća vojnika i pripadnika paravojnih skupina te oko tisuću šesto oklopnih borbenih vozila, šezdeset zrakoplova, tristo pedeset topova i mnoštvo ostale vojne opreme. Hrvatskih branitelja s vrlo skromnim naoružanjem nikada tijekom bitke za Vukovar nije bilo više od tisuću osamsto, a ukupnu vojnu силу Operativne grupe Vukovar - Vinkovci - Županja činilo je oko pet tisuća vojnika.

U prvih nekoliko naleta potkraj ljeta 1991. napadači su krenuli u opći tenkovsko-pješački napad, ali su ih, na njihovo golemo iznenadenje, branitelji odbili. Uništeno je šezdesetak tenkova i oklopnih transporterata, a Trpinjska cesta, na kojoj se tada vodila glavnina napada, prozvana je "grobljem tenkova". Nakon takvog poraza, u kojemu su doživjeli velike gubitke u ljudstvu i tehniči, napadači su promijenili taktiku. Od početka listopada opkoljeni je Vukovar izlagan neprekidnom topničkom razaranju i zračnom bombardiranju, a pokušaji upada u grad reducirani su na pojedine točke.

Iz dana u dan novinari Hrvatskog radija - Vukovar i ostalih svjetskih agencija izvješćivali su o hrabrom otporu dvadesetak tisuća stanovnika, koji su s vremenom sve više padali u okruženje. Očekujući pomoć koja nikako nije stizala, vukovarski branitelji nisu posustajali. Gotovo svi sposobni za borbu bili su "na crtama" diljem grada, a ostali su preselili u podrume, nadajući se da će nasrtaji oslabiti. No, napadi su bili sve jači i žešći. Međunarodna zajednica pokazala je potpunu nemoć, kao i u kasnijim opsadama Sarajeva, Srebrenice i mnogih drugih mjesta tijekom ratnih godina. Agresori su pomalo stezali obrub oko grada, a kada je i posljednja komunikacijska veza preko sela Bogdanovci presječena, branitelji su u potpunosti prepuni samima sebi. Zauzimanjem gradskog naselja Lužac preki-

nuta je komunikacija između Borova Naselja i Vukovara pa je pad grada bio neizbjeglan.

Okupacija Vukovara

Čak pedeset šest dana Vukovarci nisu imali struje, vode ni telefonskih veza sa svijetom. Odavno više nije bilo ni dovoljno hrane, a po "oslobodenju" u gradu nisu postojale ni zgrade, ni kuće, ni skloništa. Vukovar je imao stotine novih grobova, tek šačicu preživjelih boraca i već legendarne pale heroje poput Blage Zadre, Siniše Glavaševića, ili žive mladog i starog Jastreba...

Mnogi branitelji, ne želeći pasti živi u ruke neprijatelja, krenuli su kroz minskaa polja u probaj. Oni koji su ostali zarobljeni u obruču nadali su se humanom tretmanu i potpori promatrača Europske zajednice, koji su nadgledali evakuaciju grada. Na žalost, 18. studenog nije bio kraj te agonije - bio je to dan kada je za mnoge tek počelo pravo mučenje. Većina muškaraca otpremljena je u Srbiju, gdje su sljedećih nekoliko mjeseci živjeli u koncentracijskim logorima (Niš, Stajicevo, Begejci i Srijemska Mitrovica). Žene, starci i djeca su nakon nekoliko dana provedenih na proputovanju od Vukovara preko Srbije i Bosne stigli na sigurno, u Hrvatsku. Velik broj branitelja i ranjenika iz vukovarske bolnice odveden je u tada nepoznatom smjeru. Tek će se godinama poslijе, nakon mirne reintegracije i iskapanja na Novom vukovarskom groblju, Ovčari i ostalim otkrivenim masovnim grobnicama, saznati kamo su ti ljudi odvedeni, iako se za sudbinu mnogih ni danas ne zna.

Značenje vukovarske bitke

Iako ga je zauzela silom, na Vukovaru je "jugoslovenska" vojska slomila zube. Moralno i materijalno više nije bila sposobna za ozbiljnije napade na druge hrvatske gradove. San o liniji Virovitica - Karlovac - Karlobag zauvijek je otišao u zaborav. Istodobno, dugotrajno vezivanje jakih snaga na Vukovaru stvorilo je prostor i vrijeme za organiziranje Hrvatske vojske. Zbog toga je obrana Vukovara postala simbol hrvatskog otpora, a vukovarske žrtve temelj hrvatske slobode. U spomen na tragična zbivanja Hrvatski sabor je 18. studenoga proglašio Danom sjećanja na žrtvu Vukovara 1991.

Leon RIZMAUL

Vojna glazba

Pripadnici vojnih orkestara i glazbenih sastava od ostalih se vojnika razlikuju znakovljem koje nose, a nerijetko i samim odorom. Ako već ne svaki dan, a onda na paradama i prigodom različitih svečanosti na kojima upravo oni dolaze do punog izražaja. Nekako se uvriježilo da u svojim oznakama često imaju liru - valjda kao podsjetnik da je taj glazbeni instrument u rukama držao i drevni grčki bog **Apolon**, brat **Artemidin** i predvodnik dama koje su se zvali **Erato**, **Euterpa**, **Kaliopa**, **Klio**, **Melpomena**, **Polihimnija**, **Talija**, **Terpsihora** i **Uranija** - bolje poznatih kao devet muza. U mnogim vojskama svijeta razlikuju se oznakama kojima se označuju čin ili rang na epoletama, dok dočasnici u svojim oznakama nerijetko imaju bubanj - osnovni instrument svakog vojnog sastava. Dirlent koji se u mnogim zapadnim vojskama naziva jednostavno bandmaster paradišujući ponajčešće dirigira, ali i žonglira dirigentskim štapom, koji od vremena do vremena zamjenjuje dirigentskom palicom.

Vojni orkestri i sastavi u pravilu sviraju ceremonijalnu glazbu i marševe, no to ne znači da se ne mogu uspešno okušati i u drugim vrstama glazbe, kao što se često može čuti i na domaćim festivalima na kojima nastupaju. Posebna se pozornost posvećuje izvođenjima državne himne, ne samo vlastite, već i drugih zemalja, domoljubnim pjesmama i koračnicama. Velika je važnost vojnih orkestara prigodom svečanih dočeka stranih državnika i izaslanstava, ali i prigodom ceremonijala vojnih pogreba.

Vojna glazba nerijetko je pratila i zbivanja na bojnom polju. Škotski gajdaši i trubači američke konjice iz razdoblja **američkog građanskog rata** polovinom **XIX.** stoljeća glazbena su kulisa bez koje se tadašnji događaji teško mogu zamisliti. Razvojem glazbenih instrumenata puhači su instrumenti istisnuli sve ostale, osim bubnjeva koji i danas igraju glavnju ulogu, baš kao i u vrijeme kad je **Franjo barun Trenk** sa svojim pandurima uveseljavao, ali i zastrašivao **Bečane**, predstavljajući im silu koja se uspješno mogla nositi s **Turcima**.

U **Velikoj Britaniji** vojni glazbenici glavnu ulogu igraju prilikom ceremonije **Trooping the Colour**, a vojni sastavi gotovo svakodnevno sviraju na tzv. promenadnim koncertima, osobito ljeti, i u priobalnim gradovima grofovija **Sussexa** i **Kenta**.

Jurica MILETIĆ

www.submarinersassociation.co.uk

Evo konačno i web stranice posvećene podmorničarima, točnije, ljubiteljima podmornica i podmorničarstva vezanog uz **Veliku Britaniju**. Naravno, riječ je o siteu koji su pokrenuli bivši mornari, a koji predstavlja Udrugu podmorničara. Ozbiljnost cijele priče potvrđuje i činjenica da je na čelu **Udruge admirala**, da redovito prate i organiziraju najrazličitija događanja vezana uz mornaricu ili podmorničarstvo (branšu), pa čak i organiziraju pogrebi preminulih kolega.

Site je grafički solidno uređen, pun informacija koje se updateaju redovito, a posložene su pod linkove s oznakama mjeseci. Vrlo zanimljiv dio sitea posvećen je britanskim gubicima podmornica koji se prate od **1904.** do **1971.** godine i barem u kratko, u nekoliko rečenica opisuju događaje koji su završili havarijom i(l)i pogibjom mornara. Nažalost, fotogalerija ne postoji što je ipak nedostatak s obzirom na tako puno podataka o povijesti britanskog podmorničarstva. Ipak, s obzirom i na linkove prema srodnim udrugama u svijetu, muzejima koji u svojim postavama imaju podmornice, te brojne druge sadržaje, predstavljeni site ipak ne možemo a da ne preporučimo ljubiteljima mora i podmornica.

Ivan BELINEC

KVIZ

pripremio D. VLAHOVIĆ

1. Sir Edmund Hillary, prvi osvajač Mount Everesta, rođen je u:

- A Kanadi
- B Velikoj Britaniji
- C Novom Zelandu

2. Najviši afrički vrh Kilimanjaro nalazi se na teritoriju:

- A Kenije
- B Etiopije
- C Tanzanije

3. Himalajski planinski vrh K-2, fatalan za mnoge alpiniste, nosi nadimak:

- A Crna točka
- B Ljudožder
- C Grobnica

4. Sjevernoamerički planinski masiv, na hrvatskom poznat kao Stjenjak, zove se:

- A Rocky Mountains
- B Snowy Mountains
- C High Mountains

5. Mont Blanc, najviši evropski vrh, visok je:

- A 3107 metara
- B 4808 metara
- C 6112 metara

HRVATSKI VOJNIK

www.hrvatski-vojnik.hr